UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kahdeksas jaosto)

15 päivänä joulukuuta 2010 *

Asiassa T-141/08,

E.ON Energie AG, kotipaikka München (Saksa), edustajinaan asianajajat A. Röhling, C. Krohs, F. Dietrich ja R. Pfromm,

kantajana,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinään A. Bouquet, V. Bottka ja R. Sauer,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

jossa on kyse neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 23 artiklan 1 kohdan e alakohdan perusteella sinetin murtamisen vuoksi määrättävän sakon vahvistamisesta 30.1.2008 tehdyn komission päätöksen K(2008) 377 lopullinen (Asia COMP/B-1/39.326 – E.ON Energie AG) kumoamisvaatimuksesta,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja E. Martins Ribeiro (esittelevä tuomari) sekä tuomarit S. Papasavvas ja N. Wahl,

kirjaaja: hallintovirkamies K. Andová,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 14.4.2010 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

[EY] 81 ja [EY] 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta 16.12.2002 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 (EYVL 2003, L 1, s. 1) 20 artiklan 2 kohdan d alakohdassa säädetään, että ”virkamiehillä ja muilla mukana

olevilla henkilöillä, jotka komissio on valtuuttanut tekemään tarkastuksen, on oikeus sinetöidä kaikki yrityksen tilat ja kirjanpito tai asiakirjat siksi ajaksi ja siltä osin kuin on tarpeen tarkastuksen suorittamiseksi".

2 Asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 1 kohdan e alakohdan nojalla "komissio voi päätöksellään määrätä yrityksille tai yritysten yhteenliittymille sakon, joka on enintään yksi prosentti edellisen tilikauden liikevaihdosta, jos tahallisesti tai tuottamuksellisesti – – komission valtuuttamien virkamiesten tai muiden mukana olevien henkilöiden 20 artiklan 2 kohdan d alakohdan nojalla asettamat sinetit on murrettu".

Asian tausta

3 Euroopan yhteisöjen komissio määräsi 24.5.2006 tekemällään päätöksellä asetuksen N:o 1/2003 20 artiklan mukaisesti tarkastuksesta E.ON AG:n ja tämän määräysvallassa olevien yritysten tiloissa tutkiakseen niiden osallistumista kilpailua rajoittaviin sopimuksiin koskevien epäilyjen paikkansapitävyyden. Tarkastus kantajana olevan E.ON Energie AG:n, joka on E.ON:n kokonaan omistama tytäryhtiö, Münchenissä sijaitsevissa tiloissa alkoi 29.5.2006 iltapäivällä. Saatuaan tiedon tarkastuspäätöksestä kantaja ilmoitti, ettei se vastusta tarkastusta.

4 Tarkastuksen toteuttivat neljä komission edustajaa ja kuusi Bundeskartellamtin (Saksan kilpailuviranomainen) edustajaa. Asiakirjoja, jotka kyseiset edustajat valitsivat

29.5.2006 toteutetun tarkastuksen aikana yksityiskohtaisempaa tutkintaa varten, säilytettiin huoneessa G.505, jonka kantaja antoi komission käyttöön. Koska tarkastusta ei saatu päätökseen saman päivän aikana, tarkastusryhmän vastuuhenkilö sulki avaimella kyseisen huoneen oven, joka koostui lakatuista äänieristetyistä levyistä ja eloksoidusta alumiinista valmistetusta karmista, ja kiinnitti siihen virallisen turvasinetin, jonka koko oli 90 x 60 mm (jäljempänä riidanalainen sinetti). Sen pinta-alasta noin kaksi kolmasosaa oli kiinnitetty ovilevyn ja loput oven karmin päälle. Sinetin kiinnittämisestä laadittiin pöytäkirja, jonka allekirjoittivat komission, Bundeskartellamtin ja kantajan edustajat. Tämän jälkeen tarkastajat poistuivat kantajan tiloista ottaen mukaansa heille annetun huoneen G.505 avaimen. Vastauksena tiedusteluun kantaja totesi, että käytössä oli komissiolle annetun avaimen lisäksi 20 yleisavainta, joilla pääsi huoneeseen G.505 (riidanalaisen päätöksen 19 perustelukappale).

5 Riidanalainen sinetti oli sininen tarra, jonka ylä- ja alareunassa oli keltaisia viivoja ja Euroopan lipun keltaisia tähtiä. Alemmassa keltaisessa alueessa oli teksti, jonka mukaan komissio voi määrätä sakon, jos sinetti murretaan. Riidanalaisessa sinetissä käytetyn turvakalvon oli valmistanut 3M Europe SA -niminen yhtiö (jäljempänä 3M) joulukuussa 2002. Komission tilauksesta eräs kirjapaino painoi edellä mainitut tiedot turvakalvolle vuoden 2004 ensimmäisellä neljänneksellä.

6 Jos riidanalaisen sinetin kaltainen muovista valmistettu sinetti murretaan, valkoinen liima, jolla sinetti kiinnitetään alustaan, muodostaa sinetin pinnalle tekstejä ”VOID”, jotka ovat kooltaan noin 12 Didot-pistettä (noin 5 mm) ja jotka jakautuvat tasaisesti tarran koko pinnalle. Irrotettu sinetti tulee näiltä alueilta läpinäkyväksi, jolloin tekstit ”VOID” näkyvät myös sinetin päältä.

7 Tarkastusryhmä totesi palattuaan paikalle 30.5.2006 aamulla noin kello 8.45, että riidanalainen sinetti, joka oli edelleen kiinnitettynä huoneen G.505 oveen, oli muuttunut.

8 Noin kello 9.15 tarkastusryhmän vastuuhenkilö avasi huoneen G.505 oven. Oven avaaminen aiheutti riidanalaisen sinetin ovilevyyn liimatun osan irtoamisen, kun taas toinen osa pysyi liimattuna oven karmiin.

9 Sinetin murtamisesta laadittiin pöytäkirja, jossa todetaan muun muassa seuraavaa:

”– –

– Sinetti oli kokonaisuudessaan liikkunut noin 2 mm pysty- ja sivusuunnassa, ja liimajälkiä näkyi sinetin alapuolella ja oikealla puolella.

– Teksti ’VOID’ oli selvästi nähtävissä sinetin koko pinnalla, ja sinetti oli edelleen oven karmin päällä eikä ollut repeytynyt.

– Sen jälkeen, kun komission [virkamies] (M. K.) oli avannut oven, minkä aikana sinetti säilyi ennallaan eli se ei repeytynyt, tekstistä ’VOID’ näkyi valkoisia jälkiä sinetin takapuolella (liimapinta).

– Kun sinetti irtoaa, valkoinen teksti ’VOID’ jää yleensä alustaan, mikä tapahtui suurelta osin käsiteltävässä tapauksessa, sillä teksti näkyi todellakin oven pinnassa.

– Useita valkoisia jälkiä oli kuitenkin myös sinetin liimapinnalla, ei niillä sinetin takapuolen läpinäkyvillä alueilla, joilla näkyi tekstejä ’VOID’, vaan näiden alueiden vieressä.”

10 Sinetin murtamisesta laaditun pöytäkirjan allekirjoittivat komission edustaja ja Bundeskartellamtin edustaja. Kantaja kieltäytyi allekirjoittamasta sitä.

11 Riidanalaisesta sinetistä otettiin 30.5.2006 iltapäivällä digitaalisia kuvia matkapuhelimen kameralla.

12 Kantaja antoi 31.5.2006 ”sinetin kiinnittämisestä 30.5.2006 laadittuun pöytäkirjaan lisäselvityksen”, jonka sanamuoto on seuraava:

”1. Oven avaamisen jälkeen mitään muutoksia ei todettu huoneeseen varastoitujen asiakirjojen osalta.

2. Kun sinetti poistettiin 30.5.2006 illalla ennen sen korvaamista uudella, karmin päällä oleva teksti ’VOID’ ei ollut lainkaan pyyhkiytynyt pois.

3. K oli läsnä sinettiä kiinnitettäessä edellisiltana, ja hänestä vaikutti siltä, että sinetin kiinnittäminen kesti huomattavan kauan."

13 Komissio esitti 9.8.2006 kantajalle tietojensaantipyynnön asetuksen N:o 1/2003 18 artiklan mukaisesti. Kantaja vastasi siihen 23.8.2006 päivätyllä kirjeellä. Tietojensaantipyyntöjä osoitettiin lisäksi 29.8.2006 3M:lle, 31.8.2006 kantajan palveluksessa olevalle siivousyritykselle (jäljempänä siivousyritys) ja 1.9.2006 kantajan vartiointiyksikölle.

14 Tarkastusryhmän kymmenen jäsentä täyttivät kyselylomakkeet, jotka liittyivät heidän havaintoihinsa riidanalaisen sinetin kiinnittämisestä ja sen tilasta 30.5.2006 aamulla.

15 Komissio osoitti 2.10.2006 kantajalle väitetiedoksiannon. Käytettävissään olleiden tietojen perusteella se totesi muun muassa, että riidanalainen sinetti oli murrettu ja että kantajan oli katsottava olevan siitä vastuussa, koska kyseinen rakennus oli sen määräysvallassa.

16 Kantaja esitti 13.11.2006 huomautuksensa väitetiedoksiannosta.

17 Kantajan pyynnöstä kuulemismenettelystä vastaava neuvonantaja toteutti 6.12.2006 suullisen kuulemisen, johon myös 3M osallistui.

18 Komission pyynnöstä 3M vahvisti 21.12.2006 kirjallisesti tiettyjä suullisessa kuulemisessa esitettyjä toteamuksia.

19 Hallinnollisen menettelyn aikana kantaja toimitti komissiolle kolme luonnontieteellisen ja lääketieteellisen instituutin (jäljempänä instituutti) asiantuntijalausuntoa.

20 Instituutti laati 21.3.2007 ensimmäisen asiantuntijalausunnon (jäljempänä instituutin lausunto I), jossa analysoitiin riidanalaisen sinetin reaktioita leikkaaviin ja kuoriviin voimiin.

21 Komissio antoi 11.4.2007 Kr:lle, joka on liimaustekniikoiden ja muovien käyttäytymisen valantehnyt asiantuntija, tehtäväksi laatia kertomuksen tietyistä riidanalaisen sinetin toiminnan ja käsittelyn yksityiskohdista. Hän laati ensimmäisen kertomuksensa (jäljempänä Kr:n kertomus I) 8.5.2007.

22 Instituutti laati 15.5.2007 toisen asiantuntijalausunnon (jäljempänä instituutin lausunto II), jossa analysoitiin riidanalaisen sinetin reaktioita leikkaaviin voimiin vedettäessä ja puristettaessa sekä kuoriviin voimiin Synto-nimisen siivousaineen (jäljempänä Synto) vaikutuksen jälkeen.

23 Komissio antoi 6.6.2007 päivätyllä kirjeellä kantajalle tiedon väitetiedoksiannon jälkeen vahvistetuista uusista tosiseikoista tukeutuen 3M:n toteamuksiin ja Kr:n kertomukseen I ja antoi sille mahdollisuuden esittää tältä osin kirjallisia huomautuksia.

24 Kantaja toimitti 6.7.2007 komissiolle kirjalliset huomautukset ja pyysi uutta suullista kuulemista. Tämä pyyntö hylättiin.

25 Kantaja toimitti 1.10.2007 komissiolle instituutin kolmannen asiantuntijalausunnon, joka oli päivätty 27.9.2007 (jäljempänä instituutin lausunto III) ja jossa analysoitiin riidanalaisen sinetin reaktioita kuoriviin voimiin vanhentumisen, Synton ja ilmankosteuden vaikutuksesta.

26 Komissio antoi tämän jälkeen Kr:n tehtäväksi kommentoida kantajan 6.7.2007 päivättyyn kirjeeseen ja instituutin lausuntoihin II ja III sisältyviä väitteitä ja huomautuksia. Kr. laati toisen kertomuksensa 20.11.2007 (jäljempänä Kr:n kertomus II).

27 Komissio antoi 23.11.2007 päivätyllä kirjeellä kantajalle tiedon komission 6.6.2007 päivätyn kirjeen lähettämisen jälkeen vahvistetuista uusista tosiseikoista. Se antoi samalla kantajalle oikeuden tutustua merkityksellisiin asiakirjoihin ja erityisesti Kr:n kertomukseen II.

28 Kantaja otti 10.12.2007 kantaa 23.11.2007 lähetettyihin asiakirjoihin.

29 Komissio vastaanotti 15.1.2008 kantajalta toisen kirjeen, johon oli liitetty niiden 20 henkilön valaehtoiset ilmoitukset, joiden hallussa kantajan mukaan oli avain, jolla oli mahdollista päästä huoneeseen G.505 29.5.2006 illalla (jäljempänä avainten haltijat). Nämä henkilöt vahvistivat näissä ilmoituksissa, että kyseisellä ajanjaksolla (29.5.2006 kello 19:n ja 30.5.2006 kello 9.30:n välisenä aikana) joko he eivät olleet rakennuksessa G tai he eivät olleet avanneet kyseisen huoneen ovea (riidanalaisen päätöksen 42 perustelukappale).

30 Komissio teki 30.1.2008 päätöksen K(2008) 377 lopullinen sakon vahvistamisesta neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 23 artiklan 1 kohdan perusteella sinetin murtamisen vuoksi (Asia COMP/B-1/39.326 – E.ON Energie AG) (jäljempänä riidanalainen päätös), josta tehty tiivistelmä on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä 19.9.2008 (EUVL C 240, s. 6).

31 Riidanalaisen päätöksen päätösosassa todetaan seuraavaa:

”*1 artikla*

E.ON Energie AG on murtanut komission virkamiesten asetuksen N:o 1/2003 20 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaisesti kiinnittämän sinetin ja on vähintään tuottamuksellisesti rikkonut saman asetuksen 23 artiklan 1 kohdan e alakohtaa.

2 artikla

1 artiklassa mainitun kilpailusääntöjen rikkomisen vuoksi E.ON Energie AG:lle määrätään 38 000 000 euron suuruinen sakko.

_ _”

Menettely ja asianosaisten vaatimukset

32 Kantaja nosti esillä olevan kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 15.4.2008 toimittamallaan kannekirjelmällä.

33 Kantaja vaatii, että

– riidanalainen päätös on kumottava

– toissijaisesti sakon määrää on alennettava asianmukaiseen määrään

– komissio on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

34 Komissio vaatii, että

– kanne on kumottava kokonaisuudessaan

– kantaja on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

35 Esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella unionin yleinen tuomioistuin (kahdeksas jaosto) päätti aloittaa suullisen käsittelyn. Asianosaisten lausumat ja vastaukset unionin yleisen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 14.4.2010 pidetyssä istunnossa.

Oikeudellinen arviointi

36 Kantaja esittää kanteen tueksi yhdeksän kanneperustetta. Seitsemän ensimmäistä kanneperustetta koskevat sinetin murtamisen toteamista ja kaksi viimeistä liittyvät sakon määrään.

37 Ensimmäinen kanneperuste koskee todistustaakan huomioon ottamista virheellisellä tavalla, toinen ”viran puolesta tapahtuvan tutkimuksen periaatteen” noudattamatta jättämistä, kolmas väitteen mukaan virheellistä olettamaa sääntöjenmukaisesta sinetin kiinnittämisestä, neljäs väitteen mukaan virheellistä olettamaa riidanalaisen

sinetin ”ilmeisestä tilasta” tarkastusta seuraavana päivänä, viides virheellistä olettamaa turvakalvon sopivuudesta komission sinettien viralliseen kiinnittämiseen, kuudes sitä, että komissio ei ole ottanut huomioon ”muita mahdollisia tapahtumankulkuja”, jotka ovat voineet aiheuttaa riidanalaisen sinetin tilan, seitsemäs syyttömyysolettaman periaatteen loukkaamista, kahdeksas asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 1 kohdan rikkomista, koska kantajan ei ole näytetty tehneen mitään virhettä, ja yhdeksäs EY 253 artiklan rikkomista ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista sakon määrää vahvistettaessa.

Ensimmäinen kanneperuste, jonka mukaan todistustaakka on otettu huomioon virheellisellä tavalla

Asianosaisten lausumat

38 Kantaja väittää, että in dubio pro reo -opin, syyttömyysolettaman periaatteen, joka on vahvistettu Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) 6 artiklan 2 kohdassa, ja asetuksen N:o 1/2003 2 artiklan ensimmäisen virkkeen mukaan komissiolla on todistustaakka menettelyissä, joiden päätteeksi voidaan määrätä sakkoja kartellioikeuden nojalla. Komissiolla oli velvollisuus kunnioittaa rikosoikeuden perustavanlaatuisia takeita ja todistaa oikeudellisesti riittävällä tavalla kilpailusääntöjen rikkominen, jolloin mahdollisen epävarmuuden on koiduttava kyseessä olevan yrityksen hyväksi. Kantajan mukaan oikeuskäytännöstä ilmenee, että kun komissio tukeutuu olettamaan siitä, että todettuja tosiseikkoja ei voida selittää muulla tavoin kuin siten, että ne ovat seurausta kilpailusääntöjen rikkomisesta, on riittävää osoittaa olosuhteet, jotka selittävät komission toteamat tosiseikat eri tavalla ja joiden perusteella komission kilpailusääntöjen rikkomisen toteamiseksi käyttämä tosiseikkojen selitys voidaan siis korvata toisella selityksellä.

39 Komission väitteestä, jonka mukaan riidanalaisen sinetin muuttuminen on joka tapauksessa ”ilmeinen todiste” sinetin murtamisen aineellisesta osatekijästä, kantaja esittää, että tällainen todiste ei ole in dubio pro reo -opin mukainen. Kantajan mukaan ”ilmeinen todiste” ei asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 1 kohdan mukaisessa menettelyssä ole todiste, joka voitaisiin ottaa huomioon, eikä missään tapauksessa riitä osoittamaan sellaista rikkomusta, jonka seuraamuksena on sakko. Vaikka viitatessaan ”ilmeiseen todisteeseen” komissio tarkoittaisi tosiasiallisesti aihetodistetta, se ei kantajan mukaan ole esittänyt yhtään todistetta, koska se ei ole näyttänyt toteen yhtään aihetodistetta.

40 Lisäksi komission todistustaakkaa lisää kantajan mukaan käsiteltävässä asiassa sen oma toiminta.

41 Ensinnäkään käyttäessään riidanalaista sinettiä komissio ei toteuttanut asianmukaisia toimenpiteitä rajoittaakseen ”väärien positiivisten reaktioiden” (eli tekstien ”VOID” ilmestymisen riidanalaiseen sinettiin huolimatta siitä, että sitä ei ole irrotettu) vaaraa, joka johtuu erityisesti siitä, että sinetin säilyvyysaikaa ei ole noudatettu. Kantajan mukaan komission olisi pitänyt todistaa, että riidanalaisen sinetin maksimaalisen säilyvyysajan kulumisesta huolimatta sinetti oli asianmukainen ja toimiva 29. ja 30.5.2006 välisenä yönä. Valmistajan toteamukset eivät ole tältä osin riittäviä, koska 3M mainitsi turvakalvoa koskevassa selosteessa (jäljempänä tekninen seloste) ainoastaan kahden vuoden maksimaalisen säilyvyysajan eikä se vastauksessaan komission kyselylomakkeeseen antanut lopullista lausuntoa tuotteen täsmällisestä toimivuusajasta. Kantajan mukaan komissio ei ole toimittanut tällaista todistetta myöskään Kr:n kokeiden avulla, joita ei ole edes toteutettu itse riidanalaisella sinetillä. Instituutin asiantuntijalausunnoista ilmenee kantajan mukaan lisäksi, että tarrasinetit ovat herkempiä niiden kiinnittämisolosuhteista ja ilmankosteudesta riippuen.

42 Toiseksi komissio ei kantajan mukaan toteuttanut paikan päällä tarvittavia toimenpiteitä todisteiden säilyttämiseksi ottamalla valokuvia riidanalaisesta sinetistä ennen oven avaamista, erityisesti kun otetaan huomioon kantajan edustajien komission virkamiehille 30.5.2006 aamulla riidanalaisen sinetin tilasta esittämät huomiot. Tältä osin sinetin murtamista koskeva pöytäkirja ei sellaisenaan ole riittävä todiste riidanalaisen sinetin tilasta, koska tämä on laadittu tarkastuksen jälkeen.

43 Kun otetaan huomioon in dubio pro reo -oppi ja komission toiminnasta kantajan mukaan johtuva todistustaakan lisääntyminen, kantajan mukaan ei ole mahdollista todeta kantajan syyksi luettavaa sinetin murtamista. Komissio ei ole osoittanut rikkomisen aineellista osatekijää niin, ettei siitä jäisi järkevää epäilystä.

44 Kantaja katsoo, että, toisin kuin komissio toteaa, esillä oleva kanneperuste ei ole abstrakti vaan siinä väitetään konkreettisesti, ettei ole todisteita siitä, että kantajan syyksi luettavat olosuhteet olisivat aiheuttaneet riidanalaisen sinetin tilan muuttumisen. Jopa ilman kantajan esittämiä asiantuntijalausuntoja voidaan siis todeta, ettei sakkoseuraamuksen määrääminen ole oikeutettua. Menettelyssä, jonka päätteeksi tehdään päätös sakon määräämisestä, kyseessä olevan yrityksen asiana ei ole esittää näyttöä sen puolesta puhuvista seikoista tai ”muista mahdollisista tapahtumankuluista”. Komission pitää päinvastoin tutkia kokonaisvaltaisesti kaikki yritystä vastaan ja sen puolesta puhuvat seikat ja esittää absoluuttiset todisteet, joiden perusteella ei jää järkevää epäilystä siitä, että kantajan syyksi luettavat olosuhteet ovat aiheuttaneet riidanalaisen sinetin tilan muuttumisen. Pelkkä kilpailusääntöjen rikkomisen todennäköisyys ei riitä sakon määräämiseksi varsinkaan, kun kantaja on esittänyt tarpeeksi epäilyjä näytön esittämisen osalta.

45 Vaikka olisi myönnettävä, että ensi näkemältä komissio on toimittanut riittävän vakuuttavan näytön sinetin murtamisen osoittavista seikoista, kantaja toimitti kuitenkin omien sanojensa mukaan menestyksellisesti vastanäyttöä. Se kykeni joka tapauksessa herättämään epäilyjä siitä, olivatko komission todisteet riittäviä rikkomisen toteamiseksi. Toisin kuin komissio esittää riidanalaisen päätöksen 44 perustelukappaleessa, kantaja ei omien sanojensa mukaan sinetin murtamisen osalta ”pelkästään maininnut mahdollista muuta selitystä” tai ”maininnut epätyypillisen tapahtumankulun teoreettista mahdollisuutta” vaan tukeutui instituutin useisiin asiantuntijalausuntoihin todistaakseen, että tietyt olosuhteet eli vanhentuneen sinetin käyttäminen, ilmankosteus, oven ja oven karmin värähtely ja tästä aiheutuneet leikkaavat voimat sekä Synton vaikutus saattoivat aiheuttaa riidanalaisen sinetin liukumisen, joka aiheutti tarkastusryhmän havaitseman ”vaikutelman vahingoittumisesta”. Kantajan mukaan menettelyssä, jonka päätteeksi tehdään päätös sakon määräämisestä, ei voida katsoa, että sinetin välittävän aineen (käsiteltävässä asiassa turvakalvon) valinnassa, säilytyksessä ja käytössä esiintyvät mahdolliset erityispiirteet olisivat täysin merkityksettömiä.

46 Esillä olevan kanneperusteen yhteydessä kantaja ehdottaa unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 65 artiklan c alakohdan mukaisesti, että sen asianajajaa sekä E.ON:n toimihenkilöä kuullaan todistajina sen osalta, mikä oli riidanalaisen sinetin tila 30.5.2006 aamulla.

47 Komissio vaatii, että ensimmäinen kanneperuste hylätään, koska se on muotoiltu abstraktisti eikä siinä ole tutkittu todisteiden arvioimiseen ja riidanalaiseen päätökseen kohdistuvia konkreettisia vaikutuksia. Toissijaisesti komissio myös kiistää kantajan väitteet.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

48 Asetuksen N:o 1/2003 2 artiklasta sekä EY 81 ja EY 82 artiklan soveltamista koskevasta vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että kilpailuoikeuden alalla silloin, kun kyse on kilpailusääntöjen rikkomista koskevasta oikeusriidasta, komission on näytettävä toteamansa rikkominen toteen ja esitettävä oikeudellisesti riittävä näyttö rikkomisen perustana olevista tosiseikoista (asia C-185/95 P, Baustahlgewebe v. komissio, tuomio 17.12.1998, Kok., s. I-8417, 58 kohta; yhdistetyt asiat C-2/01 P ja C-3/01 P, BAI ja komissio v. Bayer, tuomio 6.1.2004, Kok., s. I-23, 62 kohta ja asia T-201/04, Microsoft v. komissio, tuomio 17.9.2007, Kok., s. II-3601, 688 kohta). Tällöin komission tehtävänä on hankkia riittävän täsmällistä ja yhtäpitävää näyttöä, jonka perusteella voidaan vakuuttua siitä, että väitetty rikkominen on tapahtunut (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat 29/83 ja 30/83, CRAM ja Rheinzink v. komissio, tuomio 28.3.1984, Kok., s. 1679, 20 kohta; yhdistetyt asiat C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 ja C-125/85–C-129/85, Ahlström Osakeyhtiö ym. v. komissio, tuomio 31.3.1993, Kok., s. I-1307, Kok. Ep. XIV, s. I-123, 127 kohta ja yhdistetyt asiat T-185/96, T-189/96 ja T-190/96, Riviera Auto Service ym. v. komissio, tuomio 21.1.1999, Kok., s. II-93, 47 kohta).

49 Tämän jälkeen on huomautettava, että EY 230 artiklaan perustuvan kumoamiskanteen yhteydessä unionin tuomioistuimen on valvottava ainoastaan riidanalaisen toimen lainmukaisuutta (yhdistetyt asiat T-67/00, T-68/00, T-71/00 ja T-78/00, JFE Engineering ym. v. komissio, tuomio 8.7.2004, Kok., s. II-2501, 174 kohta).

50 Tuomioistuimen, joka käsittelee kumoamiskannetta sellaisesta komission päätöksestä, jossa todetaan kilpailusääntöjen rikkominen ja määrätään päätöksen adressaateille sakkoa, on arvioitava, ovatko komission päätöksessään esittämät todisteet ja muut seikat riittäviä osoittamaan väitetyn rikkomisen (edellä 49 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat JFE Engineering ym. v. komissio, tuomion 175 kohta).

51 Lisäksi tilanteessa, jossa esiintyy epätietoisuutta, tuomioistuimen on ratkaistava asia sen yrityksen hyväksi, jolle rikkomisen toteamista koskeva päätös on osoitettu (ks. vastaavasti asia 27/76, United Brands v. komissio, tuomio 14.2.1978, Kok., s. 207, Kok. Ep. IV, s. 9, 265 kohta). Erityisesti käsitellessään sakkopäätöksen kumoamista koskevaa kannetta tuomioistuin ei näin ollen voi todeta, että komissio on näyttänyt kyseisen rikkomisen toteen oikeudellisesti riittävällä tavalla, jos sillä on tämän seikan osalta yhä epäilyksiä (edellä 49 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat JFE Engineering ym. v. komissio, tuomion 177 kohta).

52 Tällaisessa tilanteessa on otettava huomioon syyttömyysolettaman periaate, joka – sellaisena kuin se ilmenee muun muassa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 2 kappaleesta – on yksi niistä perusoikeuksista, joita unionin tuomioistuimen – myös Euroopan yhtenäisasiakirjan johdanto-osassa ja EU 6 artiklan 2 kohdassa sekä 7.12.2000 Nizzassa annetun Euroopan unionin perusoikeuskirjan (EYVL C 364, s. 1) 47 artiklassa vahvistetun – vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan suojataan yhteisön oikeudessa. Kun otetaan huomioon kyseessä olevien kilpailusääntöjen rikkomisten luonne sekä niihin liittyvien seuraamusten luonne ja ankaruus, syyttömyysolettaman periaatetta sovelletaan erityisesti yrityksiä koskevien kilpailusääntöjen rikkomiseen liittyviin menettelyihin, jotka voivat johtaa sakkojen tai uhkasakkojen määräämiseen (ks. vastaavasti mm. asia Öztürk, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 21.2.1984, A-sarja, nro 73; asia Lutz, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 25.8.1987, A-sarja, nro 123-A; asia C-199/92 P, Hüls v. komissio, tuomio 8.7.1999, Kok., s. I-4287, 149 ja 150 kohta; asia C-235/92 P, Montecatini v. komissio, tuomio 8.7.1999, Kok., s. I-4539, 175 ja 176 kohta ja edellä 49 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat JFE Engineering ym. v. komissio, tuomion 178 kohta).

53 Kantaja tukeutuu oikeuskäytäntöön, joka koskee EY 81 artiklassa kiellettyjä yhdenmukaistettuja menettelytapoja ja jonka mukaan kyseessä olevien yritysten samansuuntaista käyttäytymistä voidaan pitää todisteena kyseisen artiklan vastaisesta yhdenmukaisesta menettelytavasta ainoastaan, jos yhdenmukaistettu menettelytapa on tämän ainoa uskottava selitys (edellä 48 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat CRAM ja Rheinzink v. komissio, tuomion 16 kohta). Yhdenmukaistettujen menettelytapojen osalta komission tehtävänä on siis kyseessä olevien yritysten hallinnollisen

menettelyn aikana esittämien väitteiden valossa tutkia kaikki kyseessä olevan käyttäytymisen mahdollisen selitykset ja todeta kilpailusääntöjen rikkominen ainoastaan, jos kilpailusääntöjen rikkominen on tämän ainoa uskottava selitys.

54 Jos näin ollen komissio toteaa kyseessä olevien yritysten käyttäytymiseen tukeutuen, että kilpailusääntöjä on rikottu, unionin tuomioistuimen on kumottava kyseessä oleva päätös, jos nämä yritykset esittävät perustelut, jotka valaisevat komission toteamia tosiseikkoja eri tavalla ja joiden perusteella komission esittämä tosiseikkojen selitys, jonka perusteella se totesi yhteisön kilpailusääntöjä rikotun, voidaan korvata toisella uskottavalla selityksellä (edellä 48 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat CRAM ja Rheinzink v. komissio, tuomion 16 kohta ja edellä 48 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Ahlström Osakeyhtiö ym. v. komissio, tuomion 126 ja 127 kohta).

55 Samoin kuin silloin, kun komissio todetessaan EY 81 ja EY 82 artiklan rikkomisen tukeutuu asiakirjatodisteisiin, kyseessä olevien yritysten tehtävänä ei ole kuitenkaan pelkästään esittää vaihtoehtoista uskottavaa selitystä komission teorialle, vaan niiden on myös vedottava siihen, että riidanalaisessa päätöksessä mainitut todisteet olivat riittämättömiä rikkomisen olemassaolon toteen näyttämiseksi (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat T-305/94–T-307/94, T-313/94–T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 ja T-335/94, Limburgse Vinyl Maatschappij ym. v. komissio, tuomio 20.4.1999, Kok., s. II-931, 725–728 kohta ja edellä 49 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat JFE Engineering ym. v. komissio, tuomion 187 kohta), on todettava, että esillä olevan tapauksen kaltaisessa tapauksessa, kun komissio tukeutuu välittömiin todisteisiin, kyseessä olevien yritysten tehtävänä on osoittaa, että komission esittämät todisteet ovat riittämättömiä. Oikeuskäytännössä on jo todettu, että tällainen käännetty todistustaakka ei loukkaa syyttömyysolettaman periaatetta (ks. vastaavasti edellä 52 kohdassa mainittu asia Montecatini v. komissio, tuomion 181 kohta).

56 Lisäksi on korostettava, että yritys ei voi siirtää todistustaakkaa komissiolle vetoamalla seikkoihin, joita se ei voi näyttää toteen (ks. vastaavasti asia T-44/00, Mannesmannröhren-Werke v. komissio, tuomio 8.7.2004, Kok., s. II-2223, 262 kohta ja edellä 49 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat JFE Engineering ym. v. komissio, tuomion 343 kohta). Toisin sanoen kun komissio tukeutuu todisteisiin, jotka lähtökohtaisesti ovat riittäviä osoittamaan kilpailusääntöjen rikkomisen, ei riitä, että kyseessä oleva yritys vetoaa sellaisen seikan mahdollisuuteen, joka voisi vaikuttaa kyseisten todisteiden todistusvoimaan, jotta komission olisi todistettava, että tämä seikka ei ole voinut vaikuttaa todisteiden todistusvoimaan. Päinvastoin muutoin kuin tapauksissa, joissa kyseessä oleva yritys ei voinut toimittaa tällaista todistetta komission käyttäytymisen vuoksi (ks. vastaavasti em. asia Mannesmannröhren-Werke v. komissio, tuomion 261 ja 262 kohta ja edellä 49 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat JFE Engineering ym. v. komissio, tuomion 342 ja 343 kohta), kyseisen yrityksen tehtävänä on osoittaa oikeudellisesti riittävällä tavalla yhtäältä sen seikan olemassaolo, johon se vetoaa, ja toisaalta se, että tämä seikka kyseenalaistaa niiden todisteiden todistusvoiman, joihin komissio tukeutuu.

57 Tämän kanneperusteen yhteydessä kantaja katsoo, että komission piti riidanalaisessa päätöksessä osoittaa siten, ettei siitä ole järkevää epäilystä, että 30.5.2006 todettu riidanalaisen sinetin tilan muutos johtui kantajan toiminnasta, osoitettuaan ensin, että kantajan väittämät eri seikat eivät voineet selittää kyseistä olomuotoa. Kantajan mukaan sen tehtävänä ei ole näyttää toteen sen puolesta puhuvia seikkoja tai ”muita mahdollisia tapahtumankulkuja”. Pelkkä rikkomisen todennäköisyys ei riitä sakon määräämiseksi varsinkaan, kun kantaja oli esittänyt riittävästi epäilyjä todistelun suhteen. Ensimmäisessä kanneperusteessaan kantaja viittaa siis siihen, että riidanalainen sinetti oli vanhentunut, ilmankosteuteen, oven ja sen karmin värähtelyihin ja tästä seuranneisiin leikkaaviin voimiin sekä Synton vaikutukseen, jotka kantajan mukaan saattoivat aiheuttaa riidanalaisen sinetin liukumisen, joka aiheutti tarkastusryhmän havaitseman ”vaikutelman vahingoittumisesta”.

58 Tältä osin on todettava, että toisin kuin komissio väittää, kantajan esittämä kanneperuste ei ole abstrakti, koska kantaja väittää lähinnä, että kun otetaan huomioon se, ettei komissio noudattanut periaatteita, jotka sääntelevät todistustaakkaa yhteisön kilpailuoikeudessa, komissio ei ole todistanut oikeudellisesti riittävällä tavalla, että kantajan syyksi luettavat seikat ovat aiheuttaneet riidanalaisen sinetin tilan muutoksen, minkä vuoksi riidanalainen päätös on kumottava.

59 Riidanalaisesta päätöksestä ilmenee kuitenkin, että komissio ei ole jättänyt noudattamatta todistustaakkaa säänteleviä periaatteita. Ensinnäkin riidanalaisen päätöksen 44 perustelukappaleessa todetaan nimittäin nimenomaisesti, että ”komission asiana on esittää tarvittavat tosiseikat sinetin väitetyn murtamisen todistamiseksi”. Toiseksi komissio perusteli toteamustaan sinetin murtamisesta riidanalaisen sinetin tilalla 30.5.2006 aamulla eli sillä, että komission mukaan sen koko pinnalla esiintyi tekstejä ”VOID” ja sen takapuolella oli liimajäämiä, kuten komission ja Bundeskartellamtin tarkastajien ilmoituksista ja sinetin murtamista koskevassa pöytäkirjassa esitetyistä toteamuksista ilmenee (riidanalaisen päätöksen 75 ja 76 perustelukappale).

60 Komissio viittasi näin ollen kuuden paikan päällä olleen tarkastajan ilmoituksiin ja siihen, että kantaja on allekirjoittanut sinetin kiinnittämistä koskevan pöytäkirjan, ja totesi aluksi, että riidanalainen sinetti on kiinnitetty 29.5.2006 illalla säännönmukaisesti (riidanalaisen päätöksen 50 ja 51 perustelukappale). Komissio totesi tämän jälkeen, kuten edellä 59 kohdassa todetaan, että kyseisen sinetin tila oli 30.5.2006 aamulla muuttunut, mikä sen mukaan osoittaa, että sinetti oli murrettu säännösten vastaisesti.

61 Riippumatta niiden todisteiden todistusvoimasta, joihin komissio tukeutuu ja joita on arvioitava tarkasteltaessa kolmatta, neljättä ja viidettä kanneperustetta, on todettava, että komissio on oikeutetusti todennut riidanalaisen päätöksen 44

perustelukappaleessa, että ”pelkkä maininta epätyypillisen tapahtumankulun teoreettisesta mahdollisuudesta ei voi olla riittävä” kilpailusääntöjen rikkomisen poissulkemiseksi. Edellä 55 ja 56 kohdassa esitettyjen periaatteiden mukaisesti kantajan tehtävänä ei ole nimittäin pelkästään näyttää toteen niitä eri seikkoja, joita se on esittänyt selittääkseen riidanalaisen sinetin tilan 30.5.2006, vaan näyttää toteen myös se, että nämä seikat saattavat kyseenalaiseksi komission esittämien todisteiden todistusvoiman.

62 Riidanalaisessa päätöksessä komissio tutki kuitenkin kantajan hallinnollisen menettelyn aikana esittämiä vaihtoehtoisia selityksiä, jotka koskevat riidanalaisen sinetin tilaa 30.5.2006. Komissio katsoi kuitenkin, että nämä selitykset eivät osoittaneet, että kyseinen tila johtui muista seikoista kuin sinetin murtamisesta (riidanalaisen päätöksen 62–68 ja 77–98 perustelukappale). Näissä olosuhteissa ei voida todeta, että todistustaakkaa koskevia periaatteita ei olisi noudatettu.

63 Kantaja ei voi myöskään väittää, että komission todistustaakka olisi tullut raskaammaksi kahden seikan vuoksi eli sen, että riidanalainen sinetti oli väitteen mukaan vanhentunut, ja sen vuoksi, ettei ole otettu valokuvia, jotka todistavat riidanalaisen sinetin tilan ennen oven avaamista. Vaikka oletettaisiin, että nämä seikat olisi näytetty toteen riittävällä tavalla, olisi tutkittava kantajan näitä seikkoja koskevien argumenttien valossa, tukevatko komission esittämät todisteet oikeudellisesti riittävällä tavalla toteamusta asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitetusta sinetin murtamisesta. Tämä tutkimus toteutetaan kolmannen, neljännen ja viidennen kanneperusteen arvioinnin yhteydessä.

64 Edellä esitetyn perusteella ensimmäinen kanneperuste on hylättävä.

Toinen kanneperuste, jonka mukaan ”viran puolesta tapahtuvan tutkimuksen periaatetta” ei ole noudatettu

Asianosaisten lausumat

65 Kantaja viittaa yhdistetyissä asioissa 56/64 ja 58/64, Consten ja Grundig vastaan komissio, 13.7.1966 annettuun tuomioon (Kok., s. 429, Kok. Ep. I, s. 275) ja asiassa C-269/90, Technische Universität München, 21.11.1991 annettuun tuomioon (Kok., s. I-5469, Kok. Ep. XI, s. I-485) ja huomauttaa, että ”viran puolesta tapahtuvan tutkimuksen periaatteen” mukaan komission tehtävänä on viran puolesta selvittää tosiseikat ja tutkia huolellisesti ja puolueettomasti kaikki asiaankuuluvat seikat. Kantajan mukaan tätä ”periaatetta” on loukattu käsiteltävässä asiassa.

66 Ensinnäkin komission olisi pitänyt korjata Synton koostumukseen liittyvät ”ilmeiset epävarmuudet”. Komission ei olisi pitänyt tyytyä toteamaan, ettei se tiennyt, mitä tuotetta instituutti oli käyttänyt kokeidensa yhteydessä (riidanalaisen päätöksen 85 perustelukappale). Instituutti osoitti instituutin lausunnossa II Synton sisältävän 2-(2-butoksietoksi)etanolia. Tämä aine vaikuttaa vahingollisesti lukuisiin orgaanisiin aineisiin. Kr. puolestaan ei analysoinut Synton koostumusta mutta katsoi, että puhdistusaine oli ”vesiliukoinen pintajännitystä alentava aine, joka sisältää 2-butoksietanolia ja 2-propanolia (isopropyylialkoholi)”. Hänen mukaansa tällainen aine aiheuttaa ainoastaan alkoholin vaikutusten kaltaisia vaikutuksia, kun taas instituutin analysoima aine aiheuttaa myös samoja vaikutuksia kuin eetteri ja näin ollen ylimääräisen liuotusvaikutuksen muun muassa liimoihin ja huopakynän jälkiin nähden. Kantajan mukaan instituutin kokeiden tulosten olisi pitänyt antaa komissiolle kimmokkeen analysoida Synton koostumusta tarkemmin. Komissio ei voi välttyä tältä yksinomaan

sillä perusteella, että Synton ainoaa suureksi osaksi vedetöntä versiota (jäljempänä Synto Forte) ei valmistajan ilmoituksen mukaan myydä litran pulloissa, joita siivousyritys käytti (riidanalaisen päätöksen 85 perustelukappale). Kantajan mukaan ei voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että valmistaja olisi antanut virheellisiä tietoja ja/tai Synton pakkaustapa olisi myöhemmin muuttunut.

67 Kantajan mukaan komissio ei myöskään ottanut huomioon sitä, että siivousyrityksen aiemmin käyttämä puhdistusaine (Synto Forte) oli korvattu Syntolla vähän ennen tarkastusta, mistä ilmoitettiin komissiolle kantajan vastauksessa 19.10.2007 lähetettyyn tietojensaantipyyntöön. Tältä osin ei voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että siivousyrityksellä oli vielä hallussaan Synto Forten jäämiä. Komissio olisi voinut helposti analysoida käytettyä puhdistusainetta, koska kantaja oli ehdottanut, että se lähettäisi sille osan pulloon jääneestä aineesta.

68 Toiseksi kantaja katsoo, että komissio laiminlöi tutkintavelvoitettaan, koska se ei tutkinut sitä väitettyä mahdollisuutta, että avainten haltijat olisivat päästäneet huoneeseen G.505 kolmansia henkilöitä, eikä sitä väitettyä mahdollisuutta, että joku olisi tunkeutunut tähän huoneeseen muulla tavoin. Komissio ei riidanalaisen päätöksen 98 ja 100 perustelukappaleessa ottanut huomioon sitä, että kyseisen huoneen ovi oli paitsi sinetöity, myös lukittu sisäänpääsyn estämiseksi. Avainten haltijoiden valaehtoisista ilmoituksista ilmenee kantajan mukaan, että kyseisen yön aikana kyseessä olevan huoneen ovessa olevaa lukkoa ei ole avattu eikä ovea ole avattu. Kantaja vaatii, että tämä todistetaan kuulemalla näitä henkilöitä todistajina työjärjestyksen 65 artiklan c alakohdan mukaisesti.

69 Sikäli kuin komissio väittää, että muut henkilöt ovat voineet hankkia huoneen G.505 avaimen avainten haltijoilta (riidanalaisen päätöksen 98 perustelukappale), kantaja väittää, että kun otetaan huomioon komission velvoite selvittää tosiseikat täydellisesti, komission olisi pitänyt vaatia, että valaehtoisia ilmoituksia täydennetään, tai tutkia itse avainten sijoituspaikkaa.

70 Sikäli kuin komissio väittää, että valaehtoiset ilmoitukset eivät sulje pois sitä, että ”ovi on avattu muilla keinoin” (riidanalaisen päätöksen 98 perustelukappale), komission olisi pitänyt tutkia huoneen G.505 lukkoa ja ovea voidakseen näyttää toteen murtautumisen tai jonkinlaisen käsittely-yrityksen. Oven pinnan analysoinnin perusteella olisi voitu todeta, että oven avaaminen muilla keinoin voidaan sulkea pois.

71 Kantaja toteaa lisäksi, ettei voida olettaa, että se olisi tietoisesti kannustanut jotakuta avaimen haltijoista vahingoittamaan riidanalaista sinettiä ja/tai avaamaan oven. Se katsoo, että tälle mahdolliselle kolmannelle henkilölle voidaan Saksan oikeuden mukaan määrätä virheellisen valaehtoisen ilmoituksen vuoksi rikosoikeudellinen seuraamus ja mahdollisesti suuri vahingonkorvausvelvollisuus.

72 Kolmanneksi kantaja väittää, että komissio loukkasi ”viran puolesta tapahtuvan tutkimuksen periaatetta” tarkastajien kyselylomakkeen kysymyksen numero 6 muotoilulla, joka esti tarkastajien omien toteamusten toistamisen tai vaikutti siihen.

73 Komissio huomauttaa, että ensimmäinen kanneperuste on hylättävä, koska kantaja ainoastaan esittää yleisiä toteamuksia osoittamatta sitä, miten esitetyt väitteet voisivat vaikuttaa riidanalaisen päätöksen laillisuuteen. Toissijaisesti se kiistää kantajan väitteet.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

74 Kuten edellä 48 ja 49 kohdassa huomautetaan, kilpailuoikeuden alalla komission on näytettävä toteamansa rikkominen toteen ja sen on esitettävä oikeudellisesti riittävä näyttö siitä, että tämän rikkomisen perustana olevat tosiseikat ovat olemassa. Tällöin komission tehtävänä on hankkia riittävän täsmällistä ja yhtäpitävää näyttöä, jonka perusteella voidaan vakuuttua siitä, että väitetty rikkominen on tapahtunut.

75 Lisäksi on todettava, että komission on hyvän hallintotavan mukaisesti turvauduttava omiin menetelmiinsä aiheellisten tosiseikkojen ja olosuhteiden selvittämiseksi (edellä 65 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Consten ja Grundig, s. 501).

76 Eräs yhteisön oikeusjärjestykseen luoduista takeista on toimivaltaisen toimielimen velvollisuus yksittäistapauksessa tutkia huolellisesti ja puolueettomasti kaikki asiaankuuluvat seikat (ks. vastaavasti edellä 65 kohdassa mainittu asia Technische Universität München, tuomion 14 kohta ja asia T-167/94, Nölle v. neuvosto ja komissio, tuomio 18.9.1995, Kok., s. II-2589, 73 kohta).

77 Tältä osin on aluksi todettava, että kantajan kanneperusteella pyritään osoittamaan, että komissio ei ole tutkinut esillä olevassa tapauksessa kaikkia asiaankuuluvia seikkoja erityisesti, kun se ei korjannut Synton koostumukseen liittyviä epävarmuuksia eikä tutkinut riittävästi mahdollista pääsyä huoneeseen G.505. Jos oletetaan, että tällaiset puutteet voivat mahdollisesti alentaa komission riidanalaisessa päätöksessä käyttämien todisteiden todistusvoimaa, ne voivat vaikuttaa tämän päätöksen laillisuuteen.

78 Ensinnäkin kantajan väitteestä, jonka mukaan komissio antoi epävarmuuden vallita 30.5.2006 käytetyn puhdistusaineen koostumuksen osalta, on todettava ensiksi, että toisin kuin kantaja väittää, riidanalaisen päätöksen 85 perustelukappaleessa komissio ei pelkästään totea, ettei se tiedä, mitä ainetta instituutti käytti kokeissaan. Komissio totesi kyseisessä perustelukappaleessa yhtäältä, että Kr:n kertomuksista I ja II ilmeni, että Synton vaikutus riidanalaisen sinetin pinnalla ei voinut vaikuttaa millään tavoin sinetin toimintaan. Toisaalta se kiisti kantajan väitteen, jonka mukaan Kr. ei käyttänyt kokeissaan alkuperäistä puhdistusainetta.

79 Komissio totesi nimittäin pyytäneensä siivousyritystä itseään toimittamaan sille täsmälleen samaa puhdistusainetta kuin se, jota kantajan tiloissa käytettiin 29. ja 30.5.2006 välisenä yönä, ja että koesarjoissa käytettiin ainoastaan tätä puhdistusainetta. Tämän jälkeen on todettava, että riidanalaisen päätöksen 85 perustelukappaleessa mainitulla toteamuksella, jonka mukaan komissio ei tiennyt, mitä ainetta instituutti käytti kokeissaan, vastataan kantajan väitteeseen, jonka mukaan instituutti testasi ainetta, jonka kantaja oli lähettänyt sille, ja totesi, että kyseessä oli vedetön liuotin, jonka pääainesosa on 2-(2-butoksietoksi)etanoli. Valmistajan ilmoitusten mukaan Synto Fortea, joka on Synton ainoa suureksi osaksi vedetön versio, ei myydä litran pulloissa, joita väitteen mukaan käytettiin huoneen G.505 oven puhdistamiseen, eikä sitä käytetä puhdistusaineena vaan tahranpoistoaineena.

80 Toiseksi on todettava, ettei komissiolla ollut velvollisuutta analysoida Synton koostumusta, koska se käytti kokeissaan Syntoa, jota siivousyritys käytti huoneen G.505 oveen ja jonka se lähetti suoraan komissiolle, mitä kantaja ei kiistänyt, kun siltä kysyttiin tästä istunnossa. Lisäksi siivousyrityksen komissiolle lähettämästä 5.9.2006 päivätystä kirjeestä ja erityisesti tämän yrityksen komission toiseen kysymykseen

antamasta vastauksesta ilmenee, että Syntoa on tosiasiallisesti käytetty kyseisen huoneen oven puhdistamiseen. Myöskään Synton turvallisuutta koskevassa tuoteselosteessa ei mainita, että Synto sisältäisi 2-(2-butoksietoksi)etanolia.

81 Kolmanneksi on todettava, ettei kantaja kiistä sitä, että valmistajan internetsivulla olevien tietojen mukaan Synto Fortea ei myydä litran pulloissa, joita siivousyritys käytti. Tältä osin kantajan väitteet, joiden mukaan ei voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että valmistaja olisi antanut virheellisiä tietoja tai että pakkaustapa olisi myöhemmin muuttunut, eivät ole vakuuttavia, eikä niiden tueksi ole missään tapauksessa esitetty todisteita.

82 Neljänneksi on todettava, että myös kantajan väitteet, joiden mukaan ei voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että siivousyrityksellä olisi ollut hallussaan väitteen mukaan aiemmin käytetyn Synton aggressiivisemman version jäämiä, on hylättävä. Yhtäältä kantaja ei nimittäin selitä, miksi tätä versiota, joka on haitallisempi puupinnoille, olisi käytetty sen tilojen ovien puhdistukseen. Toisaalta riidanalaisen päätöksen 85 perustelukappaleesta ilmenee, että komissio pyysi siivousyritystä itseään toimittamaan sille täsmälleen samaa siivousainetta kuin se, jota käytettiin kantajan tiloissa 30.5.2006, ja se käytti ainoastaan tätä ainetta lukuisissa koesarjoissaan. Kantaja ei ole kiistänyt tätä toteamusta.

83 Koska komission valtuuttama asiantuntija toteutti kokeensa nimenomaan sillä puhdistusaineella, jota siivousyritys käytti 29. ja 30.5.2006 välisenä yönä, komissiolla ei ollut mitään syytä analysoida sen koostumusta.

84 Toiseksi kantaja väittää, että komissio ei noudattanut ”viran puolesta tapahtuvan tutkimuksen periaatetta”, kun se ei tutkinut sitä mahdollisuutta, että avainten haltijat olisivat päästäneet huoneeseen G.505 kolmansia henkilöitä tai että joku olisi tunkeutunut tähän huoneeseen muulla tavoin.

85 Asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaan komissio voi määrätä sakkoja, kun ”komission valtuuttamien virkamiesten tai muiden mukana olevien henkilöiden – – asettamat sinetit on murrettu” tahallisesti tai tuottamuksellisesti. Tämän säännöksen mukaan komission on siis todistettava sinetin murtaminen. Sen sijaan sen tehtävänä ei ole osoittaa, että sinetöityyn huoneeseen on tosiasiallisesti menty tai että siellä säilytettyihin asiakirjoihin on koskettu. Käsiteltävässä asiassa riidanalaisen päätöksen 74–76 perustelukappaleesta ilmenee, että komissio on todellakin katsonut, että riidanalainen sinetti oli murrettu. Tältä osin komissio totesi (riidanalaisen päätöksen 74 perustelukappaleessa) erityisesti, että ”sinetin tila 30.5.2006 aamulla ant[oi] aiheen päätellä, että se oli poistettu työhuoneen ovesta yön aikana ja että tämä ovi oli näin ollen voitu avata sillä välin”. Edellä esitetyn valossa kantajan väitteet, joiden mukaan kyseisen huoneen oven lukkoa ei ole avattu eikä ovea ole avattu kyseisen yön aikana ja joita väitteen mukaan tukevat avainten haltijoiden valaehtoiset ilmoitukset, ovat vaikutuksettomia.

86 Kuten komissio toteaa, avainten haltijoiden valaehtoiset ilmoitukset, jotka on tehty 2.9. ja 22.12.2007 välisenä aikana eli lähes puolitoista vuotta tapahtumien jälkeen, eivät missään tapauksessa voi muuttaa komission riidanalaisessa päätöksessä esittämää toteamusta sinetin murtamisesta, koska kuten kantajan komission tietojensaantipyyntöön antamista vastauksista ilmenee, muilla henkilöillä oli potentiaalisesti mahdollisuus käyttää avainta, jolla huoneen G.505 ovi voidaan avata. Komissiolla ei näin ollen ollut velvollisuutta tutkia sitä mahdollisuutta, että avainten haltijat olivat päästäneet huoneeseen kolmansia henkilöitä tai että joku oli tunkeutunut huoneeseen G.505 muilla tavoin.

87 Kolmanneksi kantaja väittää, että komissio ei noudattanut ”viran puolesta tapahtuvan tutkimuksen periaatetta” tarkastajien kyselylomakkeen kysymyksen numero 6 muotoilulla, joka esti tarkastajien omien toteamusten toistamisen tai vaikutti siihen.

88 Tällainen väite on hylättävä. Tällä kysymyksellä kysyttiin nimittäin tarkastusryhmän jäseniltä aihetodisteista, jotka puhuivat sinetin murtamisen toteamisen puolesta, erityisesti kun otetaan huomioon sinetin murtamista koskevaan pöytäkirjaan kirjatut havainnot eli tekstien ”VOID” esiintyminen riidanalaisen sinetin koko pinnalla sekä liiman esiintyminen sen ympärillä ja takapuolella. Kyselylomakkeen muotoilu ei näin ollen estänyt tarkastajien omien toteamusten toistamista.

89 Tarkastajien kyseiseen kyselylomakkeeseen antamista vastauksista ilmenee sitä paitsi, että kysymyksen numero 6 yhteydessä he todellakin mainitsivat seikkoja, joita he henkilökohtaisesti muistivat tältä osin. Esimerkiksi Kl. totesi, että hänelle tuli välittömästi se vaikutelma, että ”sinetti oli muuttunut sen kiinnittämisen jälkeen, [ja että hän kirjasi] kirjallisesti tähän päätelmään johtavat huomio[nsa] ja [liitti] ne sinetin murtamista koskevan pöytäkirjan liitteiksi”. Ko. totesi ”huoma[nneensa], että sinetti oli ’siirtynyt’ ja että teksti ’VOID’ oli näkyvissä”, mutta että hän ”ei katsonut sinetin takapuolelle”. L puolestaan totesi, että hän ”varmisti henkilökohtaisesti sinetin tilan seuraavana päivänä” ja huomasi, että se ”oli siirtynyt noin 2 mm”, mutta että hän ei ”kiinnittänyt erityistä huomiota tekstin ’VOID’ esiintymiseen sinetin päällä”. N totesi myös ”muista[vansa] hyvin huoma[nneensa] henkilökohtaisesti, että teksti ’VOID’ näkyi sinetin koko pinnalla” ja että ”sinetin murtamisesta vaikuttivat todistavan myös liimajäämät ovessa sinetin reunan välittömässä läheisyydessä”. M totesi, että ”pöytäkirjassa esitetty kuvaus [piti] paikkansa” ja että hän ”muotoili[si] b kohdan konkreettisemmin seuraavasti: liimajäämiä sinetin kahdella reunalla; kyse oli tekstin ’VOID’ 1–2 mm:n suuruisista palasista”.

90 Tämän seurauksena toinen kanneperuste on hylättävä.

Kolmas kanneperuste, jonka mukaan oletus sinetin säännönmukaisesta kiinnittämisestä on virheellinen

Asianosaisten lausumat

91 Kantaja väittää, että komissio katsoi riidanalaisen päätöksen viidennessä perustelukappaleessa virheellisesti, että oli vahvistettu, että riidanalainen sinetti oli vahingoittumaton, kun se kiinnitettiin huoneeseen G.505 29.5.2006, ja että se oli täysin kiinnittynyt oveen ja sen karmiin, kun tarkastusryhmä poistui paikalta noin kello 19.30.

92 Ensinnäkään riidanalaisen sinetin säännönmukainen kiinnittäminen ei ole kiistatonta. Jo vastauksessaan väitetiedoksiantoon kantaja kiisti sen, että riidanalainen sinetti olisi kiinnittynyt täydellisesti kyseessä olevan alustan pintaan. Asiakirjoista voidaan kantajan mukaan päätellä korkeintaan, että sinettiä kiinnitettäessä läsnä olleiden tarkastajien pintapuolisen vaikutelman mukaan riidanalainen sinetti oli liimattu kyseessä olevan alustan pintaan, mikä ei ole riittävää perustelemaan toteamusta säännönmukaisesta kiinnittämisestä. Kantaja huomauttaa, että teknisessä selosteessa selvitetään, että tämäntyyppinen sinetti kiinnittyy tiettyihin eri pintoihin sillä edellytyksellä, että ne on aiemmin puhdistettu. Tällaista puhdistamista ei kuitenkaan toteutettu. Lisäksi kyseessä oleva ovi koostuu lakatuista äänieristävistä levyistä ja eloksoidusta alumiinista valmistetusta karmista, joita ei mainita teknisessä selosteessa.

93 Kantajan mukaan ei ole myöskään osoitettu, että riidanalainen sinetti olisi irrotettu suojakalvostaan valmistajan ohjeiden mukaisesti. Jopa 3M myönsi aiemman vahingoittumisen mahdollisuuden, jos sinettiä käsitellään virheellisesti (riidanalaisen päätöksen 60 perustelukappale). Instituutin lausunnosta III ilmenee kantajan mukaan,

että sinetin kiinnittäminen valmistajan ohjeiden vastaisesti ei välttämättä aiheuta tekstien ”VOID” välitöntä ilmestymistä sinettiin. Näin ollen väitteellä, jonka mukaan sinettiä kiinnitettäessä läsnä olleet henkilöt olisivat huomanneet välittömästi merkit riidanalaisen sinetin riittämättömästä kiinnittymisestä (riidanalaisen päätöksen 54 perustelukappale), ei kantajan mielestä ole merkitystä. Lisäksi kantaja kiistää sen, että riidanalainen sinetti oli irrotettu säännönmukaisesti suojakalvostaan, että se voitiin kiinnittää ongelmitta, että se kiinnittyi huoneen G.505 oveen ja sen karmiin vahingoittumattomana ja ilman näkyvissä olevia tekstejä ”VOID” ja että tietyt tarkastajat olivat havainnoineet sitä tarkkaavaisesti. Kantaja ei voinut tarkistaa tätä, eikä komissio ole todistanut tätä. Kantaja toteaa lisäksi, että tarkastajien ilmoitukset riidanalaisen sinetin kiinnittämisen sujumisesta ovat ristiriitaisia.

94 Niiden väitteiden osalta, jotka esitetään riidanalaisen päätöksen 56 perustelukappaleessa, kantaja väittää olevan epätodennäköistä, että valmistaja antaisi niin yksityiskohtaisia ohjeita tuotteen käsittelystä, jos ne olisivat joka tapauksessa tarpeettomia. Tuotteen valmistajana 3M:llä ei ole myöskään mitään intressiä kyseenalaistaa tuotteensa luotettavuutta. Tämän vuoksi komissio ei kantajan mukaan voinut riittävällä varmuudella todeta, että riidanalainen sinetti oli ”vahingoittumaton” ja että ”se oli kiinnittynyt huoneen G.505 oveen ja karmiin” (riidanalaisen päätöksen viides perustelukappale).

95 Toiseksi kantaja katsoo sen, että kantajan edustaja allekirjoitti sinetin kiinnittämistä koskevan pöytäkirjan 29.5.2006, vahvistavan yksinomaan sinetin virallisen kiinnittämisen muttei sen asianmukaista kiinnittämistä, koska kantajalla ei ollut mahdollisuutta huomata välittömästi riidanalaisen sinetin aiempaa vahingoittumista tai virheitä sen kiinnittämisessä.

96 Kolmanneksi kantaja katsoo, toisin kuin komissio väittää, että komission väitetyllä kokemuksella ja Kr:n kokeilla ei ole merkitystä. Pelkästään sen seikan, ettei muiden vuoden 2004 jälkeen käytettyjen ja samasta erästä peräisin olevien sinettien

kiinnittymisessä ole väitteen mukaan ollut ongelmia eikä ”vääriä positiivisia reaktioita” (riidanalaisen päätöksen 55 perustelukappale), perusteella ei voida päätellä, että tällainen reaktio olisi poissuljettu tai epätodennäköinen. Kr. itsekin myönsi, ettei hänen analyysiensä perusteella voida määrittää, missä määrin hänen huomionsa voidaan yleistää. Kr:n toteuttamien analyysien tulokset olisi kantajan mukaan pitänyt ”vahvistaa tilastollisesti”.

97 Neljänneksi kantaja katsoo, että komission toteamuksella, jonka mukaan käytettäessä (lakatusta) alumiinista valmistettuja tavanomaisia toimistonovia sinettien asianmukainen toiminta on todennäköistä (riidanalaisen päätöksen 56 perustelukappale), ei ole merkitystä, koska ei ole todettu, että huoneen G.505 ovi olisi valmistettu alumiinista. Myöskään kyseessä olevan oven karmia ei ole valmistettu lakatusta alumiinista vaan eloksoidusta alumiinista, eli siihen on lisätty hapetettu suojakerros korroosion estämiseksi.

98 Komissio vaatii kanneperusteen hylkäämistä.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

99 On kiistatonta, että 29.5.2006 noin kello 19.15 huone G.505 sinetöitiin komission virallisella sinetillä. Kantajan mukaan ei kuitenkaan ole osoitettu, että tämä sinetti kiinnitettiin säännönmukaisesti. Kantajan mukaan sinettiä kiinnitettäessä läsnä olleiden tarkastajien pintapuolisesta vaikutelmasta voidaan päätellä yksinomaan, että riidanalainen sinetti oli liimaantunut kyseessä olevan alustan pintaan. Kantajan mukaan ei kuitenkaan voida todeta riittävällä varmuudella, että riidanalainen sinetti oli kiinnittynyt tiukasti ja vahingoittumattomana huoneen G.505 oveen ja sen karmiin 29.5.2006 illalla.

100 On todettava, että komissio totesi riidanalaisessa päätöksessä, että ”sinetin kiinnittäminen tapahtui asianmukaisesti”, että ”sinetti oli kiinnittynyt täydellisesti alustaan, joka muodostui ovesta ja sen karmista, eikä sen kelta-sinisellä pinnalla ollut näkyvissä yhtään merkkiä ’VOID’ sen kiinnittämisen jälkeen” (riidanalaisen päätöksen 50 perustelukappale).

101 Komissio tukeutui tältä osin riidanalaisessa päätöksessä (riidanalaisen päätöksen 5, 50 ja 51 perustelukappale) sinetin kiinnittämistä koskevaan pöytäkirjaan ja kuuden tarkastajan, jotka olivat läsnä riidanalaista sinettiä kiinnitettäessä, tarkastajille osoitetun kyselylomakkeen kysymykseen numero 3 antamiin vastauksiin.

102 Aluksi on näin ollen tutkittava, voitiinko riidanalaisessa päätöksessä mainittujen todisteiden perusteella todeta, että riidanalainen sinetti oli kiinnitetty säännönmukaisesti.

103 Ensimmäiseksi on todettava, että sinetin kiinnittämistä koskevassa pöytäkirjassa esitetään yhtäältä, että 29.5.2006 kello 19.15 huoneeseen G.505 kiinnitettiin sinetti asetuksen N:o 1/2003 20 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaisesti, ja toisaalta, että kantajan edustajalle P:lle annettiin tiedoksi asetuksen N:o 1/2003 20 artiklan 2 kohdan d alakohdan ja 23 artiklan 1 kohdan e alakohdan säännökset sekä mahdollisuus määrätä kyseisen asetuksen 23 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukainen sakko, jos sinetit murretaan tahallisesti tai tuottamuksellisesti. Pöytäkirjan allekirjoittivat komission virkamies ja tarkastusryhmän vastuuhenkilö Kl., Bundeskartellamtin virkamies J ja kantajan edustaja P.

104 Toisin kuin kantaja väittää, sinetin kiinnittämistä koskevassa pöytäkirjassa osoitetaan riittävällä tavalla, että riidanalainen sinetti on kiinnitetty säännönmukaisesti. Kyseinen pöytäkirja todistaa nimittäin, että sinetti on kiinnitetty ”asetuksen N:o 1/2003 20 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaisesti”, minkä kantajan edustaja on

allekirjoituksellaan myöntänyt sen jälkeen, kun hänelle on ilmoitettu merkityksellisistä säännöksistä. Ainoastaan sinetin säännönmukaisen kiinnittämisen voidaan katsoa tapahtuneen asetuksen N:o 1/2003 20 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaisesti.

105 Joka tapauksessa, jos kantaja olisi illalla 29.5.2006 todennut riidanalaisen sinetin kiinnittämisen tapahtuneen säännöstenvastaisesti tai olisi todennut sinettiin ilmestyneen merkkejä ”VOID”, voidaan katsoa, että se olisi esittänyt välittömästi huomioita tältä osin, koska se tiesi varsin hyvin tällaisten merkkien merkityksen (ks. myös riidanalaisen päätöksen 51 perustelukappale). Kuten komissio esitti, kantajan vartiointiyksikkö totesi, että tarkistettuaan riidanalaisen sinetin useita tunteja sen kiinnittämisen jälkeen se ei havainnut siinä mitään muutoksia kahden rakennuksessa G tehdyn kierroksen aikana. Näin ollen on hylättävä kantajan väite, jonka mukaan tekstit ”VOID” saattoivat ilmestyä vasta myöhemmin riidanalaisen sinetin virheellisen käsittelyn aiheuttaman sinetin aiemman vahingoittumisen vuoksi.

106 Toiseksi on todettava, että sinettiä kiinnitettäessä läsnä olleiden kuuden komission ja Bundeskartellamtin tarkastajan vastaukset, joihin komissio viittaa riidanalaisen päätöksen 5 ja 50 perustelukappaleessa, vahvistavat sen, että riidanalainen sinetti kiinnitettiin säännönmukaisesti.

107 Komission virkamies ja tarkastusryhmän vastuuhenkilö Kl. totesi, että hän oli ”ehdottoman varma, että sinetti oli vahingoittumaton [ja että hän] varmist[i] tämän henkilökohtaisesti erityisen huolellisesti”. Hän totesi myös, että riidanalainen sinetti ”oli kiinnittynyt tiukasti oveen ja karmiin [eikä] siinä näkynyt yhtään tekstiä ’VOID’”.

108 Samoin komission virkamies L ilmoitti, että hän on ”varma siitä, että sinetti oli vahingoittumaton, kun [tarkastajat poistuivat] rakennuksesta ja [että he] katsoi[vat] vielä tarkasti sinettiä ja tarkisti[vat], että se oli asetettu hyvin”.

109 Komission virkamies W puolestaan vahvisti, että ”oli varmaa, [että sinetti] oli kiinnittynyt oveen asianmukaisesti[, että] kiinnittäminen toteutettiin asianmukaisesti – – [ja että] sinetti vaikutti ’normaalilta’”. Hän totesi lisäksi, että riidanalainen sinetti ”oli sijoitettu asianmukaisesti oveen, [että sen] väreinä olivat normaalit tummansininen ja keltainen [eikä] siinä näkynyt yhtään tekstiä ’VOID’”.

110 Bundeskartellamtin virkamies N selitti, että hän oli ”henkilökohtaisesti havainnut, että sinetti oli vahingoittumaton, kun tarkastusryhmä poistui rakennuksesta, [ja että hän oli] havainnoinut sinettiä tarkkaavaisesti”.

111 Bundeskartellamtin virkamies M ilmoitti, että ”sen jälkeen, kun [Kl. oli] kiinnittänyt sinetin, useat virkamiehet, [hän] mukaan lukien, oli[vat] varmistaneet, että sinetti oli kiinnitetty asianmukaisesti”. Hän totesi lisäksi, että ”kun tarkastusryhmä, Bundeskartellamtin virkamiehet mukaan lukien, poistuivat käytävältä, jonka varrella sinetöity huone sijaitsee, sinetti oli vahingoittumaton”. Hän vahvisti ”tode[nneensa] sen silmämääräisesti”.

112 Bundeskartellamtin virkamies B totesi, että ”[Kl.] ja [hänen] lisäkse[en] muut ryhmän jäsenet oli[vat] varmistaneet, että sinetti oli kiinnitetty asianmukaisesti, [ja että hän oli] henkilökohtaisesti havainnut, että sinetti oli vahingoittumaton, kun tarkastusryhmä poistui rakennuksesta”.

113 Kolmanneksi on todettava, että neljän muun kantajan tiloissa toteutettuun tarkastukseen osallistuneen tarkastajan vastaukset komission kyselylomakkeen kysymykseen numero 3 eivät kyseenalaista edellä mainittujen todisteiden todistusvoimaa. Yksi tarkastaja vahvisti nimittäin, ettei hän osallistunut sinetin kiinnittämiseen, kun taas kolme tarkastajaa esitti muita aihetodisteita riidanalaisen sinetin kiinnittämisen säännönmukaisuudesta ja näin ollen vahvisti niiden todisteiden sisällön, joihin komissio tukeutui riidanalaisessa päätöksessä.

114 K ilmoitti, että ”kun [hän näki] sinetin viimeisen kerran, se oli vahingoittumaton”. Me. vahvisti puolestaan ”varmista[neensa] vähintään konemaisesti, että sinetti oli vahingoittumaton”. J vahvisti, että hänen ”muistikuva[nsa] mukaan sinetti oli vahingoittumaton, kun tarkastusryhmä poistui rakennuksen tästä siivestä 29.5.2006”.

115 Edellä esitetystä seuraa, että niiden todisteiden perusteella, joihin komissio tukeutui riidanalaisessa päätöksessä, on mahdollista todeta, että riidanalainen sinetti oli kiinnitetty säännönmukaisesti 29.5.2006, että se oli siis kiinnittynyt huoneen G.505 oveen ja sen karmiin ja että se oli vahingoittumaton siinä mielessä, että siinä ei näkynyt tekstejä ”VOID” silloin, kun tarkastusryhmä poistui kantajan tiloista.

116 Toiseksi on tutkittava, ovatko kantajan mainitsemat olosuhteet omiaan kyseenalaistamaan edellä mainittujen todisteiden todistusvoiman. Kantaja viittaa tältä osin siihen, että ensinnäkään huoneen G.505 ovea ja sen karmia ei puhdistettu ennen riidanalaisen sinetin kiinnittämistä, toiseksi kyseisen oven ja sen karmin materiaaleja ei mainita teknisessä selosteessa ja kolmanneksi ei ole osoitettu, että riidanalainen sinetti irrotettiin suojakalvostaan valmistajan ohjeiden mukaisesti.

117 Ensimmäiseksi on todettava, että komissio selitti riidanalaisessa päätöksessä, että sen ja Bundeskartellamtin edustajat olivat ”varmistaneet oven puhtauden, vaikka kyseessä olevaa ovea ja karmia ei ollut välttämätöntä puhdistaa erityisesti” (riidanalaisen päätöksen 49 perustelukappale).

118 Vaikka on totta, että teknisessä selosteessa suositellaan kyseessä olevan alustan pinnan puhdistamista ennen sinetin kiinnittämistä, tämä suositus liittyy kuitenkin siihen, että likainen pinta voi vaikuttaa sinetin kiinnittymiseen siten, että merkit ”VOID” eivät mahdollisesti ilmesty siinä tapauksessa, että sinetti murretaan. Teknisessä selosteessa mainitaan nimittäin nimenomaisesti, että ”pinnalla oleva lika vaikuttaa negatiivisesti [sinetin] kiinnittymiseen ja vahingoittumisviestiin”. Sinettien valmistaja 3M vahvisti lisäksi nimenomaisesti, että kyseessä olevien alustojen pinnan aiempaa puhdistamista koskeva suositus koskee pääasiallisesti tapauksia, joissa tällainen pinta on öljyinen tai rasvainen. Toimistossa tavanomaisesti esiintyvä pöly ei valmistajan mukaan vaikuta millään tavoin sinettien toimintaan.

119 Kantaja, jolla on todistustaakka niiden olosuhteiden osalta, joihin se vetoaa, ei ole kuitenkaan osoittanut, että 29.5.2006 illalla huoneen G.505 oven ja sen karmin pinnalla olisi ollut muuta likaa kuin toimistossa tavanomaisesti esiintyvää pölyä. Se ei ole myöskään osoittanut, että 29.5.2006 illalla kyseessä olevan oven ja karmin pinnan kunto olisi ollut sellainen, että se olisi normaalisti voinut vaikuttaa riidanalaisen sinetin toimintaan. Päinvastoin on pikemminkin mahdollista katsoa, että siivousyritys on puhdistanut huoneen G.505 ovea säännöllisesti. Näissä olosuhteissa kantajan ensimmäinen väite on hylättävä.

120 Toiseksi kantajan väitteistä, jotka koskevat materiaaleja, joista huoneen G.505 ovi ja sen karmi on valmistettu, on todettava, että komissio mainitsi riidanalaisen päätöksen 56 perustelukappaleessa, että ”kun sinettejä käytettiin tavanomaisissa [lakatusta]

alumiinista valmistetuissa toimistonovissa, niiden asianmukainen toiminta [oli] todennäköistä". Komissio täsmensi, että "[sen] valtuuttaman asiantuntijan paikan päällä ja laboratoriossa toteuttamat sinettejä ja niiden kiinnittymistä tosiasialliseen alustaansa koskevat analyysit vahvistivat tämän selvästi".

121 Kantaja väittää, että kyseessä olevan oven karmia ei ollut valmistettu lakatusta alumiinista vaan eloksoidusta alumiinista. Kantaja, jolla on todistustaakka niiden seikkojen osalta, joihin se vetoaa, ei esitä mitään seikkaa, jonka perusteella voitaisiin katsoa sen, että oven karmi on valmistettu eloksoidusta eikä lakatusta alumiinista, voineen vaikuttaa jollain tavoin riidanalaisen sinetin toimintaan.

122 Joka tapauksessa 3M ilmoitti vastauksessaan komission tietojensaantipyyntöön, että tämäntyyppisessä sinetissä käytetty liima sopi käytännössä kaikille alustoille, joten teknisessä selosteessa esitetty mahdollisten alustojen luettelo (ruostumaton teräs, akryylinitriili-butadieeni-styreeni-(ABS), polypropeeni, maalattu metalli, polyesteri, suurtiheyspolyeteeni (PEHD), nylon, lasi, polykarbonaatti) ei ollut tyhjentävä, vaan sillä annettiin pääpiirteittäinen tieto sellaisten alustojen luonteesta ja valikoimasta, joilla tuotetta voidaan käyttää. 3M ilmoitti myös, että tällainen sinetti toimi asianmukaisesti alumiinista ja lakatusta alumiinista valmistetuilla ovilla, mutta täsmensi, että jos sinetti ei ole kiinnittynyt riittävästi alustaan, on mahdollista, että tekstit "VOID" eivät ilmesty, jos sinetti poistetaan paikaltaan, mistä ei ollut kyse käsiteltävässä asiassa. Myös Kr:n kertomuksessa I esitetyt huomiot ja Kr:n 9.7.2008 esittämät huomiot vahvistavat nämä väitteet. Näissä olosuhteissa kantajan toinen väite on hylättävä.

123 Kolmanneksi siitä, että väitteen mukaan ei ole osoitettu, että riidanalainen sinetti on irrotettu suojakalvostaan valmistajan ohjeiden mukaisesti, on riittävää todeta, ettei

kantaja ole esittänyt minkäänlaista osoitusta väitetyn seikan olemassaolosta, joten tämä väite on hylättävä. Joka tapauksessa 3M:n mukaan sen, että tuote vahingoittuu, kun sitä irrotetaan suojakalvostaan, seurauksena olisi ollut tekstien ”VOID” ilmestyminen jo ennen tuotteen kiinnittämistä alustaan, kun taas myöhemmin tapahtuva ”väärä positiivinen reaktio” on poissuljettu. Kr:n kertomuksessa I todettiin myös, ettei riidanalaisen sinetin ja suojakalvon toisistaan irrottamisen nopeudella ole merkitystä tekstien ”VOID” ilmestymisen tai sen kannalta, että nämä tekstit voivat ilmestyä vasta tietyn ajan kuluttua. Näissä olosuhteissa myös kantajan kolmas väite on hylättävä.

124 Kaiken edellä esitetyn perusteella kolmas kanneperuste on hylättävä.

Neljäs kanneperuste, jonka mukaan riidanalaisen sinetin ”ilmeistä tilaa” tarkastusta seuraavana päivänä koskeva olettama on virheellinen

Asianosaisten lausumat

125 Kantaja väittää, että komissio katsoi riidanalaisessa päätöksessä (riidanalaisen päätöksen 9, 24, 55, 61 ja 75 perustelukappale) virheellisesti, että 30.5.2006 tekstit ”VOID” olivat näkyvissä riidanalaisen sinetin koko pinnalla.

126 Ensinnäkin kantajan edustajien havainnon mukaan tekstit ”VOID” näkyivät erittäin himmeästi eivätkä varmastikaan riidanalaisen sinetin koko pinnalla. Myös yksi Bundeskartellamtin virkamies totesi komission kyselylomakkeeseen antamassaan vastauksessa, että ”paikoitellen merkki ’void’ näkyi himmeästi paperin läpi”. Tarkastusryhmän jäsenet ja kantajan edustajat olivat aluksi epävarmoja siitä, oliko riidanalainen sinetti muuttunut. Kantaja ehdottaa tältä osin työjärjestyksen 65 artiklan c alakohdan mukaisesti asianajajansa kuulemista todistajana.

127 Kantajan mukaan se, että tarkastajat halusivat verrata riidanalaisen sinetin tilaa rakennuksen muihin osiin kiinnitettyjen sinettien tiloihin (riidanalaisen päätöksen 76 perustelukappale), vahvistaa sen, että tekstit ”VOID” eivät missään tapauksessa olleet selvästi näkyvissä riidanalaisen sinetin koko pinnalla. Missään tapauksessa tässä ei ole kyse kaikkien läsnä olleiden virkamiesten täysin yhdenmukaisesta havainnosta. Tietyt tarkastajien ilmoitukset ovat lisäksi ristiriidassa sinetin murtamista koskevan pöytäkirjan kanssa.

128 Toiseksi kantaja katsoo, että komissio tukeutui virheellisesti huoneen G.505 oven karmiin jääneestä osasta otettuihin valokuviin, jotka otettiin matkapuhelimella vasta 30.5.2006 iltapäivällä. Tältä osin komission väite, jonka mukaan 30.5.2006 aamulla tarkastusryhmän vastuuhenkilö avasi huoneen G.505 oven vahingoittamatta riidanalaista sinettiä lisää (riidanalaisen päätöksen kymmenes perustelukappale), on kantajan mukaan virheellinen. Riidanalaisen sinetin irrottaminen ovesta vahingoitti kantajan mukaan väistämättä sinetin liimapintaa. Koska tarkastus jatkui intensiivisesti klo 9.30 lähtien ja koska huoneen G.505 ovea tämän vuoksi avattiin ja suljettiin säännöllisesti, riidanalaista sinettiä irrotettiin ja laitettiin uudelleen paikoilleen useaan otteeseen. Kantajan mukaan on väistämätöntä, että tästä seuranneet jännitteet

ja leikkaavat voimat ovat aiheuttaneet riidanalaisen sinetin tietyn siirtymisen, jonka seurauksena tekstit ”VOID” ilmestyivät. Tarkastuksen jatkuessa riidanalaista sinettiä ei myöskään enää valvottu jatkuvasti, eikä voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että siihen olisi koskettu tai sitä olisi käsitelty jollain muulla tavoin.

129 Kantajan mukaan tässä yhteydessä on ristiriitaista, että komissio yhtäältä arvioi, että pelkkä tekstien ”VOID” ilmestyminen riittää sen toteamiseksi, että sinetti on murrettu, ja toisaalta väittää, ettei se olisi voinut todeta lopullisesti sinetin murtamista ilman sitä, että riidanalaista sinettiä irrotettiin lisää. On lisäksi ristiriitaista, että tiettyjen tarkastajien ilmoitusten mukaan tekstit ”VOID” olivat näkyvissä riidanalaisen sinetin koko pinnalla, mutta vasta sen irrottamisen jälkeen.

130 Kantaja korostaa komission tietojensaantipyynnön kysymykseen numero 15 antamansa vastauksen osalta, johon komissio vetoaa, että se koskee yksinomaan tekstien ”VOID” näkymistä huoneen G.505 ovessa ja sen karmissa sen jälkeen, kun tarkastajat olivat avanneet oven, eikä tekstien ”VOID” näkymistä riidanalaisessa sinetissä, kun sitä havainnoitiin ensimmäisen kerran 30.5.2006 aamulla. Kun komissio totesi, että tekstit ”VOID” erottuivat selvästi tai vähemmän selvästi alustasta riippuen ja samanvärisenä kuin riidanalainen sinetti, minkä vuoksi tarkkaavainen havainnointi oli tarpeen, se vahvisti kantajan mukaan, että tekstit ”VOID” näkyivät ainoastaan erittäin heikosti, paikoitellen eivätkä riidanalaisen sinetin koko pinnalla.

131 Kantajan mukaan 30.5.2006 päivättyyn pöytäkirjaan tehdyllä lisäyksellä ei ole minkäänlaista todistusvoimaa sikäli kuin kyse on riidanalaisen sinetin tilasta 30.5.2006 aamulla. Lisäys ei sisällä yhtään tätä koskevaa ilmoitusta, ja se täydentää yksinomaan komission omia huomioita riidanalaisen sinetin tilasta huoneen G.505 oven avaamisen jälkeen.

132 Komissio ei kantajan mukaan myöskään selitä, miten tekstit ”VOID” ilmestyivät riidanalaisen sinetin koko pinnalle, vaikka huoneen G.505 oven karmiin kiinnitetty riidanalaisen sinetin osa ei kantajan mukaan missään tapauksessa ollut irronnut. Komission selvityksen mukaan tekstit ”VOID” voivat nimittäin ilmestyä vasta sinetin irrottamisen jälkeen (riidanalaisen päätöksen 75 perustelukappale). Samalla on käytännössä mahdotonta asettaa sinettiä takaisin täsmälleen samaan paikkaan, joten irrottaminen aiheuttaa väistämättä liimajäämiä sinetin takapuolelle (riidanalaisen päätöksen 74 perustelukappale). Tällaisia liimajäämiä ei kuitenkaan löytynyt riidanalaisen sinetin siitä osasta, joka oli kyseessä olevan oven karmin puolella. Päinvastoin sen jälkeen, kun riidanalainen sinetti oli irrotettu lopullisesti, tekstit ”VOID” olivat tässä kohdassa vahingoittumattomia eikä tässä osassa ollut liimajäämiä (riidanalaisen päätöksen 13 perustelukappale). Jos riidanalaisen sinetin oven karmiin liimattu osa ei kuitenkaan ollut irronnut, kantajan mukaan on mahdotonta selittää, miten tekstit ”VOID” olivat ilmestyneet siihen. Kantajan mukaan komission selitys, jonka mukaan tekstit ”VOID” näkyivät riidanalaisen sinetin koko pinnalla, merkitsi näin ollen välttämättä sitä, että kyseessä oli ”väärä positiivinen reaktio”.

133 Komissio kiistää kantajan väitteet.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

134 On todettava, että komissio katsoi riidanalaisessa päätöksessä, että ”sinetin tila 30.5.2006 aamulla ant[oi] aiheen päätellä, että se oli poistettu työhuoneen ovesta yön aikana ja että tämä ovi oli näin ollen voitu avata sillä välin” (riidanalaisen päätöksen 74 perustelukappale).

135 Komissio tukeutui riidanalaisessa päätöksessä tältä osin sinetin murtamista koskevaan pöytäkirjaan ja niiden kahdeksan tarkastajan vastauksiin, jotka olivat läsnä sinetin murtamista todettaessa (riidanalaisen päätöksen 8, 12, 75 ja 76 perustelukappale). Komissio totesi riidanalaisen päätöksen 13 perustelukappaleessa myös, että tarkastuksessa tuona päivänä läsnä olleet kantajan sisäiset ja ulkoiset edustajat eivät kiistäneet riidanalaisen sinetin tilan muuttumista, vaan he kieltäytyivät allekirjoittamasta sinetin murtamista koskevaa pöytäkirjaa.

136 Ensiksi on näin ollen tutkittava, voidaanko komission riidanalaisessa päätöksessä esittämien todisteiden perusteella todeta, että sinetti oli murrettu.

137 Ensimmäiseksi on todettava, että kuten riidanalaisen päätöksen seitsemännestä perustelukappaleesta ilmenee, kun sinetti on riidanalaisen sinetin tapaan valmistettu muovista, sinetin murtaminen ei ilmene repeytymänä, toisin kuin on paperista valmistetun sinetin kohdalla. Kun sinetti on liimattu, muovista sinettiä ei voi enää poistaa alustastaan ilman, että poistamisesta jää jälki. Sitä on mahdotonta kiinnittää uudelleen jättämättä jälkiä. Poistamisen jälkeen valkoinen liima jää alustaan tekstien ”VOID” muodossa, jotka ovat kooltaan noin 12 Didot-pistettä (noin 5 mm) ja jotka jakautuvat tasaisesti tarran koko pinnalle. Irrotettu sinetti tulee näiltä kohdin läpinäkyväksi, jolloin tekstit ”VOID” näkyvät myös sinetin päältä. Kun otetaan huomioon erityisesti tekstien ”VOID” suuri lukumäärä ja koko, on lopulta mahdotonta kiinnittää sinettiä täsmälleen samaan paikkaan kuin se, jossa se oli aiemmin. Tällöinkin merkit ”VOID” ovat yhä selvästi näkyvissä.

138 Tältä osin on todettava, että sinetin murtamista koskevassa pöytäkirjassa (ks. edellä 9 kohta) mainitaan yhtäältä, että riidanalainen sinetti kokonaisuudessaan oli siirtynyt noin 2 mm pysty- ja sivusuunnassa ja liimajälkiä näkyi sinetin alapuolella ja oikealla puolella, ja toisaalta, että teksti ”VOID” oli selvästi näkyvissä sinetin koko pinnalla ja

että sinetti oli edelleen huoneen G.505 oven ja sen karmin päällä eikä ollut repeytynyt. Toisin kuin kantaja väittää, tässä pöytäkirjassa, jonka ovat allekirjoittaneet komission virkamies ja tarkastusryhmän vastuuhenkilö Kl. ja Bundeskartellamtin virkamies J, esitetyt toteamukset osoittavat riittävällä tavalla, että sinetti oli murrettu.

139 Toiseksi on todettava, että sinetin murtamista todettaessa läsnä olleiden kahdeksan tarkastajan vastaukset, joihin komissio viittaa riidanalaisen päätöksen 75 perustelukappaleessa, vahvistavat tämän päätelmän.

140 Komission virkamies ja tarkastusryhmän vastuuhenkilö Kl. totesi, että ”tämä aiheutti välittömästi sen vaikutelman, että sinetti oli muuttunut sen kiinnittämisen jälkeen”. Hän ilmoitti ”kirja[nneensa] kirjallisesti tähän päätelmään johtavat huomio[nsa]” ja ”liit[täneensä] ne sinetin murtamista koskevan pöytäkirjan liitteiksi”.

141 Komission virkamies Ko. totesi ”huoma[nneensa], että sinetti oli ’siirtynyt’ ja että teksti ’VOID’ oli näkyvissä”.

142 Myös komission virkamies W vahvisti huomanneensa, että ”sinetin ulkonäkö ei ollut enää sama kuin edellisiltana”, että teksti ”VOID” oli luettavissa riidanalaisen sinetin koko pinnalla ja että riidanalaisen sinetin reunassa ja takapuolella tekstien ”VOID” vieressä oli 2 mm:n liimajäämiä. Hän lisäsi, että ”sinetin väri ei ollut enää sama tummansininen kuin aiemmin, koska tekstit ’VOID’ olivat näkyvissä”.

143 Bundeskartellamtin virkamies N selitti ”muista[vansa] hyvin, että teksti ’VOID’ näkyi sinetin koko pinnalla [ja että] sinetin murtamisesta vaikuttivat todistavan myös liimajäämät ovessa sinetin reunan välittömässä läheisyydessä”.

144 Bundeskartellamtin virkamies M totesi, että ”pöytäkirjassa esitetty kuvaus [piti] paikkansa [ja että hän] muotoili[si] b kohdan konkreettisemmin seuraavasti: liimajäämiä sinetin kahdella reunalla; kyse oli tekstin ’VOID’ 1–2 mm:n suuruisista palasista”.

145 Samankaltaisia toteamuksia esittivät Bundeskartellamtin virkamiehet Me., J ja B.

146 Edellä esitetystä seuraa, että niiden todisteiden perusteella, joihin komissio tukeutui riidanalaisessa päätöksessä (8, 9, 74 ja 75 perustelukappale), voidaan todeta, että riidanalainen sinetti oli irrotettu huoneen G.505 ovesta 29. ja 30.5.2006 välisenä yönä ja että tämä ovi oli näin ollen voitu avata tällä välin, kun otetaan huomioon tekstit ”VOID” riidanalaisen sinetin koko pinnalla sekä liimajäämät sinetin läheisyydessä ja takapuolella 30.5.2006 aamulla. Näin ollen ei ole aihetta lausua kantajan väitteestä, jonka mukaan tekstit ”VOID” oven karmissa eivät olleet lainkaan pyyhkiytyneet pois ja olivat ”vahingoittumattomia”, mikä merkitsee sitä, että riidanalaisen sinetin siinä osassa, joka on oven karmin päällä, vaikka se ei ollut irronnut, näkyi tekstejä ”VOID”, mikä osoittaa ”väärän positiivisen reaktion” tapahtuneen. Kuten komissio totesi, se ei ole missään tapauksessa milloinkaan hyväksynyt kantajan 30.5.2006 esittämän lisäselvityksen 2 kohdassa esittämiä toteamuksia (ks. edellä 12 kohta). Myöskään pelkkä

kantajan väite, jonka mukaan ”teksti ’VOID’ oven karmissa ei ollut lainkaan pyyhkiytynyt pois”, ei sellaisenaan voi osoittaa riidanalaisen sinetin ”väärää positiivista reaktiota”.

147 Toiseksi on tutkittava, ovatko kantajan mainitsemat olosuhteet omiaan kyseenalaistamaan edellä mainittujen todisteiden todistusvoiman. Kantaja viittaa tältä osin siihen, että tekstit ”VOID” näkyivät ainoastaan erittäin himmeästi eivätkä varmastikaan riidanalaisen sinetin koko pinnalla, ja siihen, että komissio tukeutui virheellisesti 30.5.2006 iltapäivällä otettuihin valokuviin riidanalaisen sinetin siitä osasta, joka oli yhä liimattuna huoneen G.505 oven karmiin.

148 Ensiksi on todettava, että sen tueksi, että tekstit ”VOID” näkyivät ainoastaan erittäin himmeästi ja vain osassa riidanalaista sinettiä, kantaja tukeutuu siihen, että Bundeskartellamtin virkamies totesi, että paikoitellen paikoitellen merkki ”VOID” näkyi himmeästi paperin läpi, ja siihen, että kantajan mukaan tarkastusryhmän jäsenet ja kantajan edustajat olivat aluksi epävarmoja siitä, oliko riidanalainen sinetti muuttunut, mistä on osoituksena se, että riidanalaisen sinetin tilaa ja rakennuksen muihin osiin kiinnitettyjen sinettien tilaa verrattiin toisiinsa silmämääräisesti. Lisäksi tarkastajien tietyt ilmoitukset ovat kantajan mukaan ristiriidassa sinetin murtamista koskevan pöytäkirjan kanssa.

149 Aluksi on todettava, että kantaja ei kiistä, että tekstit ”VOID” todellakin näkyivät riidanalaisessa sinetissä tai ainakin osassa sitä 30.5.2006 aamulla. Kantaja ei kiistä myöskään sitä, että sinetin alapuolella ja sen oikealla puolella oli liimajälkiä. Kuten 3M vahvisti vastauksessaan komission 5.9.2006 päivättyyn tietojensaantipyyntöön, tekstien ”VOID” ilmestyminen merkitsee sitä, että tarra on liikkunut. Tästä seuraa,

että komissio saattoi sinetin murtamista koskevassa pöytäkirjassa oikeutetusti todeta, että riidanalainen sinetti oli murrettu. Lisäksi kuten komissio totesi, vaikka tekstien ”VOID” ilmestymiseen liittyvät toteamukset on esitetty sinetin murtamista koskevassa pöytäkirjassa, kantaja ei ole lisäselityksessään sinetin murtamista koskevaan pöytäkirjaan esittänyt yhtään huomiota tältä osin (riidanalaisen päätöksen 13 perustelukappale).

150 Riidanalaisen sinetin tilan vahvistavat paikalla olleiden kahdeksan tarkastajan ilmoitukset (ks. edellä 139 kohta). Tältä osin kantajan väitettä, jonka mukaan tiettyjen tarkastajien ilmoitukset ovat ristiriidassa sinetin murtamista koskevassa pöytäkirjassa esitettyjen toteamusten kanssa, ei voida hyväksyä. P:n ilmoitus, jonka mukaan ”paikoitellen merkki ’VOID’ näkyi himmeästi paperin läpi”, tai L:n toteamukset, joiden mukaan hän näki neliönmuotoisia tahroja ovessa riidanalaisen sinetin vasemmalla puolella eikä hän kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että merkki ”VOID” ilmestyi riidanalaiseen sinettiin, eivät kyseenalaista toteamusta tekstien ”VOID” ilmestymisestä riidanalaiseen sinettiin, eivätkä ne ole omiaan horjuttamaan sinetin murtamista koskevassa pöytäkirjassa esitettyjä toteamuksia tai muiden tarkastajien kaikkia toteamuksia, joihin viitataan edellä 140–145 kohdassa.

151 Riidanalaisen sinetin tilan ja rakennuksen muihin osiin kiinnitettyjen sinettien tilan vertailusta, joka kantajan mukaan osoittaa, että riidanalaisen sinetin muuttumisesta oli epäilyjä, on todettava, että kuten komissio selitti riidanalaisen päätöksen 76 perustelukappaleessa, koska tämä sinetin murtamistapaus oli ensimmäinen ja koska kyse ei ollut sinetin murtumisesta repeämällä, on perusteltua, että tarkastajat ovat vakuuttuneet asiasta vertaamalla sinettiä muihin sinetteihin. Se, että tarkastusryhmä on verrannut riidanalaista sinettiä rakennuksen muihin osiin kiinnitettyihin sinetteihin,

ei missään tapauksessa voi kyseenalaistaa toteamuksia, jotka liittyvät riidanalaisen sinetin fyysiseen tilaan ja jotka on kirjattu sinetin murtamista koskevaan pöytäkirjaan, ja näin ollen kantajan väitteellä ei ole merkitystä.

152 Toiseksi on todettava, että väite, jonka mukaan komissio on riidanalaisen sinetin tilan toteamiseksi tukeutunut virheellisesti matkapuhelimella 30.5.2006 iltapäivällä otettuihin valokuviin, perustuu virheelliseen olettamaan.

153 Riidanalaisen päätöksen 74 ja 75 perustelukappaleesta nimittäin ilmenee, että todetakseen riidanalaisen sinetin murtamisen komissio on tukeutunut riidanalaisen sinetin tilaan 30.5.2006 aamulla, jolloin sinetin koko pinnalla oli tekstejä ”VOID”. Tämän toteamuksen todistamisen osalta komissio totesi riidanalaisen päätöksen 76 perustelukappaleessa, että tarkastusryhmän vastuuhenkilö ja Bundeskartellamtin edustaja laativat sinetin murtamista koskevan pöytäkirjan kantajan edustajien läsnä ollessa. Komissio totesi lisäksi, että tarkastusryhmä, jolta kysyttiin asiasta, vahvisti yksimielisesti pöytäkirjassa kuvatun riidanalaisen sinetin tilan eli muun muassa tekstien ”VOID” ilmestymisen suurelle osalle sinetin pintaa. Kuten edellä 146 kohdassa todetaan, nämä seikat ovat riittäviä kilpailusääntöjen rikkomisen osoittamiseksi.

154 Tässä yhteydessä ilman, että on tarpeen lausua riidanalaisesta sinetistä otettujen valokuvien todistusvoimasta, kantajan väitteet, joiden mukaan komissio otti nämä valokuvat huoneen G.505 oven avaamisen jälkeen, eivät ole omiaan kyseenalaistamaan edellä 153 kohdassa mainittujen seikkojen todistusvoimaa, ja ne on hylättävä.

155 Edellä esitetyn perusteella kantaja, jolla on todistustaakka niiden olosuhteiden osalta, joihin se vetoaa, ei ole osoittanut, että 30.5.2006 aamulla esitetty toteamus sinetin murtamisesta olisi säännöstenvastainen.

156 Näissä olosuhteissa kantajan neljäs kanneperuste on hylättävä.

Viides kanneperuste, jonka mukaan turvakalvon sopivuutta komission sinettien viralliseen kiinnittämiseen koskeva olettama on virheellinen

Asianosaisten lausumat

157 Kantaja huomauttaa, että komissio on tehnyt virheen, kun se on katsonut, että turvakalvo soveltui sinettien viralliseen kiinnittämiseen tarkastusmenettelyn yhteydessä.

158 Ensinnäkin turvakalvo on valmistettu osoittamaan, että ”turvattua tilaa tai tuotetta” ei ole missään tapauksessa avattu. Tältä osin turvakalvon käyttäjä hyväksyy sen, että jos turvakalvo antaa positiivisen reaktion, jälkikäteen ei ole mahdollista tietää, onko kyseessä ”väärä positiivinen reaktio” vai onko kyseessä olevaa tuotetta todella käsitelty.

159 Sen sijaan asetuksen N:o 1/2003 nojalla käydyssä menettelyssä ei ole asianmukaista jättää ”väärän positiivisen reaktion” vaaraa kyseessä olevan yrityksen kannettavaksi, kun otetaan huomioon erityisesti sinetin murtamisesta maksettavat sakot. Kantajan mukaan komission pitää käyttää kalvoa, jonka osalta ”väärän positiivisen reaktion” ilmestyminen on lähtökohtaisesti poissuljettu.

160 Kantajan mukaan komissio ei voi tukeutua 3M:n toteamukseen, jonka mukaan tähän mennessä se ei ole saanut tietoonsa yhtään valitusta turvakalvon tyyppisten kalvojen puutteellisesta toimivuudesta (riidanalaisen päätöksen 55 perustelukappale), sillä tällaisten kalvojen käyttäjillä on motiivi tehdä valitus ainoastaan ”väärän negatiivisen reaktion” tapauksessa.

161 Toiseksi kantaja väittää, että riidanalaisen sinetin viimeinen käyttöpäivä oli ohitettu. Instituutin asiantuntijalausunnoista ilmenee, että mitä vanhempi turvakalvo on, sitä epäluotettavampi se on ja sitä herkemmäksi se tulee ”ulkoisille vaikutuksille”.

162 Vaikka vastauksessaan 8.12.2006 päivättyyn tietojensaantipyyntöön 3M antoi ensimmäistä kertaa ymmärtää, että turvakalvo voi toimia oikein yli kahden vuoden varastoinnin jälkeen, 3M välttää lausumasta lopullisesti turvakalvon säilyvyydestä. Lisäksi kun 3M vähättelee ajan vaikutusta turvakalvoon, se ei kantajan mukaan ota huomioon tieteen ja tekniikan nykytilaa puristusherkkien tarrojen vanhentumisen merkkien alalla. Valmistajan ilmoittamat tiedot eivät missään tapauksessa voi todistaa mitenkään riidanalaisen sinetin tehokkuutta tietyllä hetkellä eivätkä voi korvata ”neutraalin asiantuntijan” arviota. Kr:n asiantuntijalausuntojen tulokset eivät poista epäilyjä riidanalaisen sinetin tehokkuudesta, koska niissä ei oteta huomioon ajan tai Synton vaikutusta sinettiin eikä myöskään vaikutuksia, joita aiheutuu siihen oven raon alueella kohdistuvasta pitkäaikaisesta jännitteestä oven pitkäkestoisen värähtelyn ja samanaikaisten leikkaavien voimien vuoksi.

163 Instituutin käyttämää vanhentumissimulaatiota koskevan komission arvostelun osalta kantaja väittää, että tämä täyttää tieteelliset edellytykset. Lämpötilan pienen nousun nopeuttama vanhentuminen oli tarpeen, sillä muuten vanhentumista ei olisi voitu mitata.

164 Kolmanneksi kantaja katsoo, ettei sillä, että 3M kieltäytyi myöntämästä ”väärien positiivisten reaktioiden” mahdollisuutta (riidanalaisen päätöksen 68 perustelukappale), ole merkitystä eikä sen tueksi ole missään tapauksessa esitetty seikkoja. Se, etteivät asiakkaat mahdollisesti ole valittaneet ”vääristä positiivisista reaktioista”, ei kantajan mukaan riitä perusteluksi tällaisten reaktioiden mahdottomuudelle. 3M:n ilmoitukset sinetin rajoittamattomasta säilyvyydestä eivät myöskään ole uskottavia, ja ne ovat ristiriidassa teknisen selosteen sisältämien tietojen kanssa. Kyseisestä teknisestä selosteesta ilmenee lisäksi kantajan mukaan, että silloin, kun on olemassa huomattavien taloudellisten vahinkojen vaara, pelkkä turvakalvo ei ole asianmukainen turvakeino. Tältä osin kantaja toteaa, että 3M suosittelee ylimääräisten turvakeinojen käyttämistä, jos seuraukset voivat olla vakavia, ja komissio olisi siis voinut käyttää useampaa sinettiä ovea kohti. Sen seuraukset, että komissio ei käyttänyt ylimääräisiä keinoja, ja tästä aiheutuvat todistamisongelmat on kantajan mukaan asetettava komission vastuulle.

165 Komissio kiistää kantajan väitteet.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

166 Kantaja pyrkii kanneperusteellaan osoittamaan, että turvakalvo on valmistettu osoittamaan, että ”turvattua tilaa tai tuotetta” ei ole missään tapauksessa avattu. Kantajan mukaan se ei kuitenkaan sovellu sinettien viralliseen kiinnittämiseen komission kilpailuoikeuden alalla toteuttaman tarkastuksen yhteydessä.

167 Ensiksi on todettava, että teknisestä selosteesta ilmenee, että tämä tuotelinja on luotu osoittamaan käsittelyn siten, että se vahingoittuu, kun etikettiä on yritetty poistaa. Komissio on käyttänyt tämäntyyppistä turvakalvoa tarkastuksissaan juuri tällä tavalla. On totta, että otsikon ”Käyttökohteita” alla 3M ehdottaa tällaiselle turvakalvolle seuraavia käyttötapoja: ”autojen, kodinkoneiden ja sähkölaitteiden etiketit, joita ei voida siirtää, käsikauppalääkkeille tarkoitetut etiketit ja sinetit ja muut pakkaustavat”. Sitä, että komission turvakalvon käyttöä tarkastuksissaan ei mainita nimenomaisesti teknisessä selosteessa, ei kuitenkaan voida tulkita siten, että turvakalvon tällainen käyttötapa olisi poissuljettu, koska valmistajan ehdottamien käyttötapojen luettelo ei ole rajoittava. Kantaja ei missään tapauksessa esitä todisteita siitä, että tämäntyyppisen turvakalvon käyttäminen tällaisten tarkastusten yhteydessä ei olisi asianmukaista.

168 Vaikka on totta, kuten kantaja korostaa, että valmistaja suosittelee ylimääräisten turvakeinojen käyttämistä, kun sen tuotetta käytetään tilanteissa, joissa ”käsittelyllä voi olla erittäin vakavia seurauksia, kuten huomattavia taloudellisia menetyksiä”, on todettava, että kuten teknisestä selosteesta ilmenee, tätä suositellaan, koska 3M ei voi sulkea pois ”väärän negatiivisen reaktion” mahdollisuutta.

169 Toiseksi kuten edellä 103 kohdassa todetaan, sinetin kiinnittämistä koskevassa pöytäkirjassa ilmaistaan, että riidanalainen sinetti on kiinnitetty asetuksen N:o 1/2003 20 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaisesti, ja mainitaan mahdollisuudesta määrätä sakko kyseisen asetuksen 23 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisesti, jos sinetti

murretaan tahallisesti tai tuottamuksellisesti. Lisäksi kantajan edustaja on allekirjoittamalla sinetin kiinnittämistä koskevan pöytäkirjan myöntänyt sen, että sinetti on kiinnitetty asetuksen N:o 1/2003 20 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaisesti. Kuten edellä 104 kohdassa todetaan, ainoastaan tällaiseen tarkoitukseen soveltuvan sinetin kiinnittämisen voidaan katsoa tapahtuneen asetuksen N:o 1/2003 20 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaisesti. Jos kantaja olisi epäillyt komission käyttämän turvakalvon soveltuvuutta sinettien kiinnittämiseen edellä mainitun säännöksen mukaisesti, on mahdollista katsoa, että se olisi välittömästi esittänyt vastalauseita tältä osin riidanalaista sinettiä kiinnitettäessä, jonka merkityksen se tiesi varsin hyvin. Kantaja ei kuitenkaan esittänyt tällaisia huomioita.

170 Kolmanneksi kantajan väitteistä, jotka koskevat riidanalaisen sinetin vanhentumispäivän ylittämistä, joka vaikutti sen herkkyyteen ”ulkoisille vaikutuksille”, oven pitkäkestoiselle värähtelylle ja samanaikaisille leikkaaville voimille sekä Synton käyttämiselle, on todettava, että ne eivät koske turvakalvon soveltuvuutta sinettien viralliseen kiinnittämiseen vaan pikemminkin sitä väitettä, ettei komissio ottanut huomioon ”muita mahdollisia tapahtumankulkuja”, jotka ovat voineet aiheuttaa riidanalaisen sinetin 30.5.2006 todetun tilan, joka on kantajan kuudennen kanneperusteen kohteena. Sitä käsitellään näin ollen kyseisen kanneperusteen tarkastelun yhteydessä.

171 Edellä esitetystä seuraa, että viides kanneperuste on hylättävä.

Kuudes kanneperuste, jonka mukaan komissio ei ottanut huomioon ”muita mahdollisia tapahtumankulkuja”, jotka ovat voineet aiheuttaa riidanalaisen sinetin tilan

Asianosaisten lausumat

172 Kantaja väittää, ettei komissio ole esittänyt sinetin murtamisesta riittäviä todisteita, kun otetaan huomioon in dubio pro reo -oppi.

173 Ensimmäiseksi kantaja väittää, että kun otetaan huomioon instituutin asiantuntijalausunnot, se on osoittanut, että muut ”ulkoiset vaikutukset” kuin sinetin murtaminen ovat voineet aiheuttaa tekstien ”VOID” ilmestymisen sinettiin.

174 Ensinnäkin kantaja tuo esiin sen, että riidanalaisen sinetin maksimaalinen säilyvyysaika oli ylitetty. Kantajan asiantuntijat ovat osoittaneet, että turvakalvon luotettavuus vähenee ajan kuluessa ja tämän seurauksena sen herkkyys ”ulkoisille vaikutuksille” kasvaa. Käsiteltävässä asiassa on kantajan mukaan osoitettu, että valmistajan mainitsema riidanalaisen sinetin maksimaalinen säilyvyysaika ylittyi vähintään puolellatoista vuodella.

175 Toiseksi kantaja vetoaa Synton merkittävään vaikutukseen. Kantaja ilmoitti omien sanojensa mukaan jo vastauksessaan 9.8.2006 päivättyyn tietojensaantipyyntöön, että siivousyrityksen työntekijä ei voinut sulkea pois sitä mahdollisuutta, että hän olisi pyyhkinyt riidanalaista sinettiä Syntoon kastellulla pyyhkeellä. Instituutin lausunnon

III avulla voidaan kantajan mukaan osoittaa turvakalvon rajoitettu toiminta ja sen lisääntynyt taipumus tuottaa ”vääriä positiivisia reaktioita”, kun kyseistä kalvoa on aiemmin pyyhitty Syntolla. Instituutin lausunnossa II mainitaan Synton vaikutuksesta turvakalvoon myös sen ilmiön mahdollisuus, että turvakalvo liukuu jännitteestä ja puristuksesta johtuvien leikkaavien voimien vaikutuksesta.

176 Kantaja korostaa myös, että käytetty mikrokuitupyyhe oli siivousyrityksen työntekijän ilmoituksen mukaan erittäin märkä, kun sillä pyyhittiin riidanalaista sinettiä, joten ei voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että riidanalaiseen sinettiin vaikutti suuri määrä Syntoa. Toisin kuin komissio esittää, instituutin kokeet tehtiin Syntolla eikä Synto Fortella. Kyseisen tuotteen nimi ei anna tältä osin mitään viitteitä sen tosiasiallisesta koostumuksesta. Vaikka on totta, että instituutin lausunto II sisältää viittauksia Synto Forteen, käytetty puhdistusaine oli kantajan mukaan Synto. Kantaja kiistää Kr:n kertomusten tuloksen, jonka mukaan Synto ei vaikuttanut sinetin tehokkuuteen. Kantajan mukaan Kr. ei tutkinut, miten Synton sivusuuntainen tunkeutuminen kalvoon vaikuttaisi pidemmällä aikavälillä tangenttivoimien esiintyessä, mikä voi aiheuttaa liimajäämiä sinetin vieressä. Ei ole poissuljettua, että Synton vaikutus kosteudelle herkän sinetin akryyliliimaan ja heikon mekaanisen rasituksen samanaikainen vaikutus on voinut aiheuttaa tekstien ”VOID” muodostumisen riidanalaisen sinetin pinnalle.

177 Kolmanneksi kantaja viittaa ilmankosteuden ratkaisevaan vaikutukseen. Instituutin lausunnosta III nimittäin seuraa, että yli 60 prosentin ilmankosteus vaikuttaa huomattavasti turvakalvon toimintaan ja aiheuttaa ”väärien positiivisten reaktioiden” mahdollisuuden lisääntymisen. Münchenin ilmankosteus 29. ja 30.5.2006 välisenä yönä oli yli 80 prosenttia.

178 Kantajan rakennukseen G asennettu ilmastointi ei lähtökohtaisesti käynnisty, jos ilmankosteus on merkittävä, viilentäville katoille muodostuvan kondensaation välttämiseksi. Kyseisellä ajanjaksolla ilmastointilaitteiden säätelytekniikka oli lisäksi usein aiheuttanut ongelmia, joiden vuoksi järjestelmä, joka sulkee automaattisesti ilmastointilaitteeseen sisältyvän lisäkosteutuslaitteen, kun ulkoilman ilmankosteus saavuttaa tietyn asteen, oli epäkunnossa, mitä komissio ei ole kiistänyt.

179 Tässä yhteydessä komission toteamuksella, jonka mukaan kantaja ei ole maininnut eikä varsinkaan osoittanut, miksi riidanalainen sinetti altistui korkealle ilmankosteudelle, ei kantajan mukaan ole merkitystä (riidanalaisen päätöksen 94 perustelukappale). Komissio piti menettelyn aikana ilmankosteutta ratkaisevan tärkeänä. Komissio pyysi 19.10.2007 päivätyssä tietojensaantipyynnössään yksityiskohtaisia tietoja ilmankosteudesta kyseisen yön aikana.

180 Neljänneksi kantaja vetoaa värähtelyjen merkittävään vaikutukseen. Instituutin lausunnosta I ilmenee, että riidanalaisen sinetin väitetty tila voisi selittyä riittävällä todennäköisyydellä myös huoneen G.505 oven ja seinien värähtelyllä, joka johtui viereisten tilojen käytöstä, sekä oven riittävän merkittävällä liikkumisella, vaikka se on lukittuna. Näitä tuloksia kuvaavat lisäksi kantajan kuulemismenettelystä vastaavan neuvonantajan 6.12.2006 järjestämässä kuulemistilaisuudessa esittämät filmit. Huoneen G.505 viereinen huone oli varattu kokouskäyttöön seuraavana päivänä. Huoneessa oli käyty jatkuvasti, jolloin viereisen huoneen ovi oli saattanut paiskautua kiinni, mikä oli saattanut aiheuttaa värähtelyä. Kantajan mukaan ei voida sulkea pois myöskään mahdollisuutta, että huoneesta erehtyneet henkilöt tai henkilöt, joille ei ollut tiedotettu huoneen G.505 käyttötarkoituksen muuttumisesta, vetivät kyseisen huoneen ovea. Kantajaa ei voida moittia siitä, ettei se estänyt tällaisia tapahtumia, kun otetaan huomioon se, että turvakalvon yliherkkyyttä ja sen taipumusta tuottaa

”vääriä positiivisia reaktioita” ei voitu ennakoida ja se saattoi näin ollen olla varma siitä, että oven lukitseminen suojasi riittävästi riidanalaista sinettiä. Kantaja ehdottaa tältä osin työjärjestyksen 65 artiklan c alakohdan mukaisesti E.ON Facility Management GmbH:n työntekijän kuulemista todistajana.

181 Viidenneksi kantaja korostaa, että riidanalaisen sinetin maksimaalisen säilyvyysajan ylittyminen, Synton vaikutus, ilmankosteus ja värähtelyt yhdessä ovat todennäköisesti aiheuttaneet turvakalvon yliherkkyyden, josta riidanalaisen sinetin tila johtui.

182 Kuudenneksi tutkimuksista, jotka koskevat huoneen G.505 oven avainten säilytyspaikkaa, ja avainten haltijoiden käyttäytymisestä seuraa kantajan mukaan, että kyseistä ovea ei ole voitu avata 29. ja 30.5.2006 välisenä yönä. Kantaja pyytää, että tämä todistetaan kuulemalla avainten haltijoita työjärjestyksen 65 artiklan c alakohdan mukaisesti.

183 Toiseksi kantaja väittää, että komissio tekee virheen katsoessaan, että olosuhteet, joissa instituutin asiantuntijat toteuttivat kokeensa, eivät suurelta osin vastaa paikan päällä vallinneita teknisiä olosuhteita (riidanalaisen päätöksen 67 perustelukappale).

184 Ensinnäkin kantaja arvioi, että komission väitteellä, joka koskee sitä, että instituutin kokeissa ei käytetty alkuperäisiä sinettejä, ei ole merkitystä (riidanalaisen päätöksen 27, 29 ja 35 perustelukappale). Kantajan asiantuntija ei ole koskaan väittänyt, että tietynkokoista sinettiä koskevat toteamukset voivat olla merkityksellisiä ainoastaan samankokoisen sinetin osalta. Hän huomautti pelkästään, että samoja kestävyysarvoja

ei voida soveltaa ”pienistä suuriin”. Hän korostaa sitä, että sinettien taipumuksen tuottaa ”vääriä positiivisia reaktioita” todistaminen ei riipu tiettyjen absoluuttisten arvojen toteamisesta tai mittaamisesta. Kun otetaan huomioon se, että kaikki instituutin analyyseissään käyttämät näytteet olivat samansuuruisia, instituutin toteamukset pitävät paikkansa, vaikka absoluuttiset arvot voivatkin vaihdella. Kantajan mukaan tämän vuoksi ei ole myöskään tarpeen käyttää samankokoisia näytteitä.

185 Kantaja lisää, että jos unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että alkuperäisen sinetin ominaisuudet ovat ratkaisevat, komissio on estänyt kantajan puolustautumisoikeuksia kunnioittavan todistelun ja että sillä ei tämän vuoksi ole oikeutta vedota siihen, että instituutin asiantuntijat eivät käyttäneet alkuperäisiä sinettejä. Kantaja pyysi 10.10.2006 päivätyllä kirjeellä komissiota lähettämään alkuperäisiä sinettejä (ks. myös riidanalaisen päätöksen 21 perustelukappale), jotka se olisi voinut helposti tehdä pätemättömiksi rei’ittämällä ne, lisäämällä niihin pysyviä merkkejä tai muulla tavoin. Väärentämisen riski oli kantajan mukaan minimaalinen, ja kantaja ja sen asiantuntijat olisivat lisäksi voineet allekirjoittaa vastuuvakuutteluja. Komissio myöntyi yksinomaan siihen, että kantajan asiantuntijat toteuttavat analyyseja alkuperäisillä sineteillä komission virkamiesten läsnä ollessa, mikä olisi ollut käytännössä mahdotonta, koska lukuisten kokeiden ”tilastollisesti vahvistettu” toteuttaminen olisi edellyttänyt merkittävän määrän yksittäisiä analyysejä, jotka kestävät useita viikkoja ja jotka on toteutettava laboratoriossa. On epätodennäköistä, että komissio olisi ollut valmis antamaan työntekijän kantajan käyttöön tämän kokeiden ajaksi.

186 Toiseksi kantaja katsoo, että sen vuoksi, että sen käyttöön ei annettu alkuperäisiä sinettejä, sen oli pakko simuloida maksimaalisen säilyvyysajan ylittymistä. Tältä osin kantaja katsoo, että valittu vanhentamismenetelmä antaa turvakalvon höyrynkestävyyden

vuoksi täysin luotettavia tuloksia. Samoin se, että instituutin lausuntojen II ja III diagrammeissa ei ole ajoittaisia ”voimakohtia”, jotka on kuitenkin todettu Kr:n kertomuksissa (riidanalaisen päätöksen 67 perustelukappale), joihin komission vetoaa, selittyy kantajan mukaan sillä, että instituutti käytti koelaitetta, joka oli varustettu ilmajousitetulla vaunulla, joka poisti suurimmaksi osaksi ”slip-stick-ilmiön”, josta kyseisten voimakohtien muodostuminen johtuu. Tältä osin kantaja pyytää instituutin asiantuntijan kuulemista todistajana työjärjestyksen 65 artiklan c alakohdan mukaisesti.

187 Kantajan mukaan kolmanneksi sillä, etteivät muut 29.5.2006 kiinnitetyt sinetit reagoineet mitenkään, ei ole merkitystä. Kyseisiä sinettejä käytettiin toisessa rakennuksessa, joka oli rakennettu täysin toisella tavalla. Riippumatta rakennusten eri rakennusmateriaaleista ja erilaisista herkkyyksistä ovien värähtelyille, muut sinetit eivät kantajan mukaan välttämättä altistuneet samalle ilmankosteudelle (riidanalaisen päätöksen 92 perustelukappale).

188 Kolmanneksi kantaja väittää, etteivät Kr:n kertomukset ole vakuuttavia aineelliselta eivätkä teknis-tieteelliseltä kannalta.

189 Ensinnäkin Kr:n kertomukset perustuvat virheelliseen olettamaan, jonka mukaan 30.5.2006 iltapäivällä otetuissa valokuvissa esitettiin riidanalainen sinetti sellaisena kuin se oli 30.5.2006 aamulla. Valokuvat otettiin kuitenkin vasta sen jälkeen, kun huoneen G.505 ovea oli avattu ja suljettu useaan kertaan. Koska lähtökohta ei ole asianmukainen, kertomuksella ei ole todistusvoimaa.

190 Toiseksi Kr. tukeutui liian pieneen, 0,53 mm:n suuruiseen ”oven välykseen”, kun taas instituutti totesi, että huoneen G.505 ovilevyn ja oven karmin välillä saattoi olla vähintään 2 mm:n suuruinen välys. Näin ollen Kr:n arvio riidanalaisen sinetin värähtelyistä aiheutuvasta mahdollisesta venytyksestä on kantajan mukaan liian varovainen. Lisäksi toisin kuin komissio väittää (riidanalaisen päätöksen 79 perustelukappale), kantaja katsoo, että 2 mm:n suuruinen ”oven välys” ja muut kyseisenä päivänä vallinneet olosuhteet selittävät sen, että riidanalainen sinetti on voinut liukua alustalla.

191 Kolmanneksi riidanalaisesta päätöksestä (riidanalaisen päätöksen 91 perustelukappale) ilmenee kantajan mukaan, että komissio itse myönsi ilmankosteuden vaikuttavan turvakalvoon. Tältä osin ensinnäkään 3M:n teknisessä selosteessa antamia tietoja ei voida soveltaa käsiteltävään asiaan, koska ne ovat vain suuntaa-antavia tietoja tuotteen ominaisuuksista ja koska ne koskevat ainoastaan ruostumattomasta teräksestä valmistettua testipintaa. Tämän jälkeen kantaja arvioi, että turvakalvo altistui ilmankosteudelle, paitsi sen jälkeen, kun se oli irrotettu alustastaan ja liimattu oveen, myös silloin, kun se oli vielä kiinni alustassaan, joka koostuu silikonipäällysteisestä paperista. Komission perustelemattomalla väitteellä, jonka mukaan kaikista liimatyypeistä akrylaattiliimat kestävät parhaiten kosteutta, ei kantajan mukaan ole merkitystä, sillä instituutti on sen mukaan todennut, että riidanalaisessa sinetissä käytetty akrylaattiliima ei ole riittävän kosteuskestävä. Kr:n asiantuntijalausunnoissa ei ole tutkittu sitä, saattoiko kosteuden vaikutus aiheuttaa turvakalvon ”vääriä positiivisia reaktioita” eli saattoivatko tekstit ”VOID” ilmestyä myös ilman ”ulkoisia vaikutuksia”.

192 Neljänneksi kantaja ilmoittaa, että paikan päällä toteutettuja kokeita ei voida ”vahvistaa tilastotieteellisesti”, mikä olisi välttämätöntä tieteellisesti perustellun väitteen esittämiseksi. Kr:n laboratoriossa toteutetuilla kokeilla ei myöskään ole merkitystä, koska suurin osa kokeista toteutettiin maalatuilla metallilevyillä. Tieteen nykytilassa

on kantajan mukaan todettu, että akrylaattiliimat käyttäytyvät eri tavoin maalatulla pinnalla ja eloksoidulla alumiinilla. Näin ollen huoneen G.505 ovea koskevat toteamukset ovat lähtökohtaisesti poissuljettuja.

193 Viidenneksi kantaja katsoo, että Kr:n kertomuksessa II asiantuntija ei ottanut huomioon sitä mahdollisuutta, että riidanalainen sinetti on kiinnitetty siten, että siihen on kohdistunut jännite ovilevyn ja oven karmin välisen raon päällä. Vieraillessaan paikan päällä 26.4.2007 Kr. vältti riidanalaiseen sinettiin kohdistuvan jännitteen oven raon kohdalla ja kiinnitti lisäksi oveen useita tarrasinettejä ennen oven heiluttamista, mikä aiheutti oven liikevoiman heikentymisen. Instituutin lausunnon I mukaan tarrasinetti on herkkä liukumiselle pitkäkestoisen ja usein toistuvan voiman vaikutuksesta. Kantajan mukaan ei kuitenkaan ole poissuljettua, että riidanalainen sinetti olisi kiinnitetty 29.5.2006 siten, että siihen kohdistui jännite ovilevyn ja oven karmin välisen raon päällä.

194 Kuudenneksi komissio ei kantajan mukaan ottanut huomioon myöskään sitä, että kaikkien sen asiantuntijan paikan päällä toteuttaman vierailun aikana kiinnittämien turvakalvojen kulmat olivat irrottamisen jälkeen olleet rutussa. Näin ollen riidanalaisen sinetin käsitteleminen sen irrottamiseksi olisi väistämättä aiheuttanut ilmeisiä vahingoittumisen merkkejä. Riidanalaisen sinetin kulmat eivät kuitenkaan olleet rutussa. Kantajan mukaan riidanalaista sinettiä ei näin ollen ole voitu poistaa 29. ja 30.5.2006 välisenä yönä. Tältä osin kantaja ehdottaa työjärjestyksen 65 artiklan c alakohdan mukaisesti, että sen asianajajaa ja E.ON:n työntekijää kuullaan todistajina.

195 Seitsemänneksi kantaja katsoo, ettei Kr. myöskään ottanut riittävällä tavalla huomioon tiettyjen tekijöiden (kuten riidanalaisen sinetin säilyvyysajan ylittyminen, aiemmat vahingoittumiset, värähtelyt, suuri ilmankosteus ja puhdistusaineen vaikutus) mahdollista yhteisvaikutusta. Riidanalainen sinetti oli kiinnitettynä noin 14 tuntia, ja se oli näin ollen alttiina ilmankosteuden ja mahdollisten värähtelyjen kaltaisille ”ulkoisille vaikutuksille”. Puhdistusaineen käytön osalta Kr. ei myöskään ottanut huomioon ”mahdollisia tapahtumankulkuja”. Hän tukeutui muun muassa puhdistusaineen ainoastaan 30 minuutin vaikutusaikaan, vaikka käsiteltävässä asiassa ei voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että puhdistusaineen riidanalaista sinettiä vahingoittava vaikutus on kestänyt pidempään. Myöskään sitä mahdollisuutta, että jännitteelle pitkän aikaa altistunut riidanalainen sinetti on liikkunut hyvin vähän, ei voida sulkea pois.

196 Neljänneksi kantaja väittää, että komission itsensä riidanalaisessa päätöksessä (7, 74 ja 75 perustelukappale) esittämän selvityksen mukaan ”väärät positiiviset reaktiot” ovat mahdollisia. Komission mukaan tekstien ”VOID” ilmestyminen ja liimajäämät sinetin takapuolella voivat selittyä ainoastaan sinetin irrottamisella ja kiinnittämisellä uudelleen. Kantajan mukaan näin ollen on todettava vastakkaispäätelmänä, että vahingoittumattomat tekstit ”VOID” osoittavat, että sinetin irrottamisen ja uudelleen kiinnittämisen mahdollisuus on suljettava pois. Kantaja totesi omien sanojensa mukaan kuitenkin 31.5.2006 päivätyssä lisäselvityksessään, mitä komissio ei ole kiistänyt, että tekstit ”VOID” huoneen G.505 oven karmin päällä (eikä oven ja sen karmin päällä, kuten komissio väittää; ks. riidanalaisen päätöksen 75 perustelukappale) eivät olleet lainkaan pyyhkiytyneet pois ja ne olivat näin ollen täysin vahingoittumattomia, kun riidanalainen sinetti poistettiin ennen sen korvaamista uudella 30.5.2006 illalla (riidanalaisen päätöksen 13 perustelukappale). Näin ollen komission itsensä esittämä selvitys osoittaa, että huoneen G.505 oven karmiin kiinnittynyt riidanalaisen sinetin osa ei ollut irronnut alustastaan kyseessä olevalla ajanjaksolla vaan että siihen ilmestyi merkkejä ”VOID”.

197 Kantaja lisää, että on luonnollista, etteivät sen riidanalaisen sinetin tilan 30.5.2006 osalta esittämät spontaanit eri selitysyritykset ole täysin yhteensopivia. Kantajan työntekijät ja palveluntarjoajat eivät tiedä riidanalaisen sinetin tilan väitetyn muutoksen konkreettista syytä.

198 Komissio vaatii kanneperusteen hylkäämistä.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

199 Kuten edellä 55 ja 56 kohdassa huomautetaan, kilpailuoikeuden rikkomista koskevan todistustaakan osalta, kun komissio tukeutuu todisteisiin, jotka lähtökohtaisesti ovat riittäviä osoittamaan kilpailusääntöjen rikkomisen, ei riitä, että kyseessä oleva yritys vetoaa sellaisen seikan mahdollisuuteen, joka voisi vaikuttaa kyseisten todisteiden todistusvoimaan, jotta komission olisi todistettava, että tämä seikka ei ole voinut vaikuttaa todisteiden todistusvoimaan. Päinvastoin muutoin kuin tapauksissa, joissa kyseessä oleva yritys ei voinut toimittaa tällaista todistetta komission käyttäytymisen vuoksi, kyseisen yrityksen tehtävänä on osoittaa oikeudellisesti riittävällä tavalla yhtäältä sen seikan olemassaolo, johon se vetoaa, ja toisaalta se, että tämä seikka kyseenalaistaa niiden todisteiden todistusvoiman, joihin komissio tukeutuu.

200 Kuten edellä 146 kohdassa todetaan, niiden todisteiden perusteella, joihin komissio tukeutui riidanalaisessa päätöksessä (8, 9, 74 ja 75 perustelukappale), voidaan todeta, että riidanalainen sinetti oli poistettu huoneen G.505 ovesta 29. ja 30.5.2006 välisenä yönä ja että tämä ovi oli näin ollen voitu avata tällä välin, kun otetaan huomioon tekstit

”VOID” riidanalaisen sinetin koko pinnalla sekä liimajäämät sinetin läheisyydessä ja takapuolella 30.5.2006 aamulla. Niiden seikkojen osalta, jotka kantajan mukaan vaikuttavat kyseisten todisteiden todistusvoimaan, on näin ollen tutkittava, onko kantaja osoittanut oikeudellisesti riittävällä tavalla yhtäältä näiden seikkojen olemassaolon ja toisaalta sen, että nämä seikat kyseenalaistavat niiden todisteiden todistusvoiman, joihin komissio tukeutuu.

201 Ensimmäiseksi on otettava esiin se, että kantaja väittää todistaneensa sellaisten ”ulkoisten vaikutusten” olemassaolon, jotka aiheuttivat tekstien ”VOID” ilmestymisen riidanalaisen sinetin pintaan ja joiden joukossa on sinetin maksimaalisen säilyvyysajan ylittyminen, Synto-puhdistusaineen vaikutus, ilmankosteus, värähtelyt tai näiden eri seikkojen yhdistelmä.

202 Ensiksi kantajan väitteestä, jonka mukaan tekstit ”VOID” ilmestyivät riidanalaiseen sinettiin sen maksimaalisen säilyvyysajan ylittymisen vuoksi, ja ilman, että olisi tarpeen lausua kantajan väitteestä, jonka mukaan valmistajan suosittelema riidanalaisen sinetin maksimaalinen säilyvyysaika ylittyi vähintään puolellatoista vuodella, on todettava, ettei kantaja esitä todisteita siitä, että tällainen mahdollinen ylittyminen olisi syy-yhteydessä tekstien ”VOID” ilmestymiseen riidanalaisen sinetin pintaan.

203 Tältä osin on korostettava, että yhtäältä riidanalainen sinetti ja muut sinetit, joita käytettiin muissa ovissa, joita ei saanut avata, olivat peräisin samasta erästä (riidanalaisen päätöksen 69 perustelukappale). Kuitenkin ainoastaan riidanalaisessa sinetissä oli

tekstejä ”VOID”, mikä vaikuttaa sulkevan pois sen mahdollisuuden, että nämä tekstit johtuisivat väitetystä riidanalaisen sinetin maksimaalisen säilyvyysajan ylittymisestä. Toisaalta kantajan esittämässä instituutin lausunnossa III ei missään tapauksessa osoiteta ”väärää positiivista reaktiota” keinotekoisesti vanhennettua turvakalvoa käytettäessä, vaan siinä viitataan ”nopeuttajassa vanhennetun sinettikalvon kiinnittymisvoiman huomattavaan muuttumiseen ja lisääntyneeseen herkkyyteen kirjainten VOID ilmestymisen osalta”. Tämän seurauksena ensimmäinen väite on hylättävä.

204 Toiseksi väitetystä Synton määräävästä vaikutuksesta on todettava, ettei kantaja esitä todisteita siitä, että Synton käyttäminen aiheuttaisi sinetin ”väärän positiivisen reaktion” vaaran.

205 Aluksi on todettava, että kantajan väitettä, jonka mukaan ei voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että siivousyrityksen työntekijä olisi pyyhkinyt riidanalaista sinettiä pyyhkeellä, joka oli kastettu suureen määrään Syntoa, vaikuttavat lieventävän Kr:n toteamukset, joita kantaja ei ole kiistänyt ja joiden mukaan Synton levittäminen sinetille pyyhkeellä aiheuttaa kulumisvaikutuksen, jolloin sinetin tummansinistä väriä siirtyy pyyhkeeseen. Siivousyrityksen työntekijä ei kuitenkaan maininnut tällaista riidanalaisen sinetin muutosta huoneen G.505 oven puhdistamisen jälkeen. Päinvastoin puhdistusyritys totesi 6.9.2006 vastauksena komission tietojensaantipyyntöön, että siivoaja ei ollut todennut riidanalaisen sinetin muutosta kyseisen oven puhdistamisen jälkeen. Sinetin murtamista koskevasta pöytäkirjasta tai kantajan lisäselvityksestä ei myöskään ilmene, että tarkastajat olisivat todenneet minkäänlaista riidanalaisen sinetin tummansinisen värin kulumista todetessaan, että sinetti on murrettu.

206 Tämän jälkeen on todettava, että kantajan toimittamat asiantuntijalausunnot eivät todista, että puhdistusaineen käyttäminen aiheuttaisi sinetin ”väärän positiivisen reaktion” vaaran, koska kyseisissä asiantuntijalausunnoissa osoitetaan ainoastaan sinetin ”herkkyyden merkittävä lisääntyminen”. Lisäksi vaikka oletettaisiin, että kantajan toimittamat asiantuntijalausunnot osoittaisivat tällaisen vaaran olemassaolon, on todettava, ettei ole vahvistettu, että instituutin kokeet on tehty Syntolla, koska instituutin lausunnon II tuloksissa mainitaan ainakin kerran, että näihin kokeisiin käytettiin Synto Fortea. Tältä osin on huomautettava, että kuten edellä 80 kohdassa todetaan, siivousyrityksen komissiolle 5.9.2006 lähettämästä kirjeestä ja erityisesti tämän yrityksen komission toiseen kysymykseen antamasta vastauksesta ilmenee, että huoneen G.505 oven puhdistamiseen käytettiin tosiasiallisesti Syntoa (eikä Synto Fortea). Ei kuitenkaan voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että Synto Forten käyttäminen saattoi muuttaa instituutin asiantuntijalausuntojen johtopäätöksiä.

207 3M:n antamasta vastauksesta komission tietojensaantipyyntöön ilmenee, että puhdistusaineet eivät lähtökohtaisesti vaikuta sinetteihin mitenkään. 3M mainitsi, että ”puhdistusaineet eivät lähtökohtaisesti vaikut[taneet] etikettiin millään tavoin”, että ”tuotteen alusta [oli] polyesteriä, joka sietää liuottimia,” ja että ”tuotteen pitäisi kestää altistus tavanomaisesti käytettäville siivousaineille”. Vaikka 3M myönsi, ettei se ollut ”toteuttanut [Syntoa] koskevia erityisiä testejä”, se totesi, että sen mielestä ”siivousaineiden käyttämisen pääasiallinen riski on vaikutus tuotteen kalvoalustan etupuoleen – käsiteltävässä asiassa komission käyttämän sinetin siniseen ja keltaiseen väriin” ja että ”siivousaineiden ei pitäisi vaikuttaa tuotteen takapinnalla olevan liimakerroksen tarttuvuuteen”. On kuitenkin todettava, että komission asiantuntija on kokeissaan todennut nimenomaan ainoastaan tällaisen kulumisvaikutuksen, kuten edellä 205 kohdassa todetaan. Lisäksi on todettava, että komission asiantuntija ei ole todennut sinetin ”väärää positiivista reaktiota”, kun se levitti sille Syntoa.

208 Kuten komissio totesi riidanalaisen päätöksen 84 perustelukappaleessa, kantajan vastuulla oli joka tapauksessa tiedottaa siivousyritykselle riidanalaisen sinetin merkityksestä ja käsittelystä ja varmistaa, ettei siivousyrityksen työntekijä mahdollisesti murra riidanalaista sinettiä, varsinkin kun siivousyrityksen työntekijä saa ennen tilojen siivouksen aloittamista pohjapiirroksen, jossa mainitaan kokoustilojen käyttö, kuten tämän työntekijän haastattelusta laaditusta pöytäkirjasta ilmenee.

209 Kolmanneksi väitetyn ilmankosteuden osalta kantaja toimittaa asiakirjan, joka sen mukaan osoittaa, että 29. ja 30.5.2006 välisenä yönä ilmankosteus Münchenissä oli 80 prosenttia. Instituutin lausunnon III mukaan yli 60 prosentin ilmankosteus aiheuttaa turvakalvon herkkyyden huomattavan lisääntymisen.

210 Tältä osin on riittävää todeta, että yhtäältä kantaja ei esitä todisteita siitä, että 29. ja 30.5.2006 välisenä yönä ilmankosteus rakennuksessa G olisi ollut yli 60 prosenttia. Kantajan toimittama asiakirja, joka todistaa ilmankosteudesta 29. ja 30.5.2006 välisenä yönä, koskee ainoastaan ilmankosteutta rakennuksen ulkopuolella, eikä sillä näin ollen ole välitöntä merkitystä osoitettaessa kyseisessä rakennuksessa vallinnutta ilmankosteutta. Tältä osin kantaja ilmoitti komissiolle, ettei sillä ollut enää hallussaan 29. ja 30.5.2006 välistä yötä koskevia tietoja. Lisäksi kantajan yhteistyökumppaneilleen 14.7.2006 laatimassa asiakirjassa mainitaan 55 prosentin ilmankosteus rakennuksen G ulkopuolella ja 50 prosenttia sen sisällä tätä päivämäärää edeltäneinä päivinä. Kantajan väitteet, jotka koskevat ilmastointilaitteiden säätelytekniikkaa tai sen järjestelmän epäkuntoa, joka sulkee automaattisesti ilmastointilaitteeseen sisältyvän

lisäkosteutuslaitteen, kun ulkoilman ilmankosteus saavuttaa tietyn asteen, eivät myöskään ole ratkaisevia, koska kantaja ei ole todistanut sitä, että nämä tapahtumat ovat aiheuttaneet yli 60 prosentin ilmankosteuden rakennuksessa G 29. ja 30.5.2006 välisenä yönä. Toisaalta kantaja ei myöskään esitä todisteita siitä, että lisääntynyt ilmankosteus aiheuttaisi ”vääriä positiivisia reaktioita”, koska instituutin lausunnossa III mainitaan yksinomaan turvakalvon ”lisääntynyt herkkyys” ilmankosteudelle.

211 Joka tapauksessa kantajan väitteitä vastaan puhuvat teknisessä selosteessa esitetyt tiedot, joiden mukaan tämä tuote kestää altistumisen 90 prosentin ilmankosteudelle 168 tunnin ajan 32 Celsius-asteen lämpötilassa ja jotka komission asiantuntijan toteamukset vahvistavat. Tästä seuraa, että kantajan kolmas väite on hylättävä.

212 Neljänneksi värähtelyjen, jotka voivat selittää riidanalaisen sinetin olomuodon, väitetystä ratkaisevasta vaikutuksesta on riittävää todeta, että kantaja ei esitä todisteita siitä, että huoneen G.505 ovi ja seinät ovat altistuneet värähtelyille. Kuten komissio toteaa, on mahdotonta tarkastaa olosuhteita, joissa kantajan esittämät videonauhoitukset, joilla pyritään osoittamaan, että värähtelyt voivat aiheuttaa tekstien ”VOID” ilmestymisen suljettuun oveen kiinnitetyn sinetin tiettyihin osiin, on toteutettu, sekä sitä, näytetäänkö näissä nauhoituksissa tosiasiallisesti huoneen G-505 ovea. Lisäksi on todettava, kuten komissio totesi, että nämä nauhoitukset eivät missään tapauksessa osoita ”väärien positiivisten reaktioiden” ilmestymistä vaan ainoastaan sen, että viereisen huoneen oven väitetyn voimallisen sulkemisen aiheuttamien värähtelyjen tapauksessa tekstejä ”VOID” ilmestyy oven ja sen karmin väliseen osaan, mikä ei vastaa sinetin murtamista koskevassa pöytäkirjassa esitettyjä toteamuksia.

213 Lisäksi on todettava, että kantajan hypoteesina esittämällä seikalla, jonka mukaan huoneen G-505 viereinen huone oli varattu seuraavana päivänä pidettävää kokousta varten ja kyseisen huoneen ovi oli näin ollen saatettu läimäyttää kiinni, mikä oli saattanut aiheuttaa värähtelyjä, tai jonka mukaan tietyt huoneesta erehtyneet henkilöt olivat saattaneet vetää huoneen G.505 ovea, ei voida selittää riidanalaisen sinetin tilaa 30.5.2006 aamulla.

214 Koska riidanalainen sinetti oli vielä vahingoittumaton 29.5.2006 illalla noin kello 19.30 (riidanalaisen päätöksen viides perustelukappale) ja koska tarkastusryhmä totesi riidanalaisen sinetin muuttumisen seuraavana aamuna noin kello 8.45 (riidanalaisen päätöksen kahdeksas perustelukappale), kantajan esittämä hypoteesi edellyttää, että huoneessa G.506, joka oli ainoa huoneen G.505 viereinen kokoustila, ”oli käyty jatkuvasti” 29. ja 30.5.2006, mitä ei ole osoitettu. Tältä osin tilojen varausohjelmasta ilmenee, että huonetta G.506 käytettiin 30.5.2006 ainoastaan kello 10:n ja kello 16:n välillä eli sinetin murtamisen toteamisen jälkeen. Vaikka kantaja totesikin vastauksessaan komission 9.8.2008 lähettämään tietojensaantipyyntöön, että vartiointiyksikkö avasi tämän huoneen oven noin kello 5, se ei väitä, että vartiointiyksikkö olisi sulkenut oven voimallisesti, mikä oli aiheuttanut väitetyt värähtelyt. Kantajan väitteistä, jotka se vahvisti istunnossa ja joiden mukaan huoneessa G.506 pidettävää kokousta varten piti asentaa raskaita laitteita aamuviidestä lähtien, on riittävää todeta, että tällaiset väitteet eivät ole uskottavia, kun otetaan huomioon se, että kyseinen huone on siivottu vasta kello 7 aamulla ja kyseinen kokous alkoi kello 10.

215 Kantajan väite, jonka mukaan jotkut henkilöt olivat saattaneet erehtyä huoneesta tai olla tietämättömiä huoneen G.505 käyttötarkoituksen muuttumisesta ja vetää tämän huoneen ovea vahingoittaen näin riidanalaista sinettiä, ei voi menestyä, koska kyseisen huoneen ovi oli suljettu avaimella ja koska kantaja ei esitä todisteita syy-yhteydestä tämän oven mahdollisen heilumisen ja sen välillä, missä tilassa riidanalainen sinetti oli 30.5.2006 aamulla.

216 Joka tapauksessa, vaikka oletettaisiin, että edellä 212–215 kohdassa kuvatut olosuhteet osoittautuisivat tosiksi, kantajan vastuulla oli toteuttaa tarvittavat toimenpiteet tiedon välittämiseksi henkilöstölleen ja mahdollisille vierailijoille, jotka olivat rakennuksessa G 29. ja 30.5.2006 välisenä yönä, riidanalaisen sinetin olemassaolosta ja sen käsittelystä, jotta sinetin murtamiselta vältyttäisiin. Tämän seurauksena kantajan neljäs väite on hylättävä.

217 Viidenneksi siitä, että riidanalaisen sinetin maksimaalisen säilyvyysajan ylittyminen, Synton vaikutus, ilmankosteus ja värähtelyt yhdessä saattoivat aiheuttaa riidanalaisen sinetin yliherkkyyden, on todettava, että näiden olosuhteiden olemassaoloa, yksittäinkään tarkasteltuina, tai niiden vaikutusta riidanalaiseen sinettiin ei ole osoitettu oikeudellisesti riittävällä tavalla. On huomattava, että kantaja ei väitä, että kyseisten tekijöiden yhteisvaikutus aiheuttaisi ”väärien positiivisten reaktioiden” vaaran, vaan yksinomaan, että ”turvakalvon aiempi vahingoittuminen vanhentumisen, Synto-puhdistusaineen tai näiden kahden tekijän yhteisvaikutuksen vuoksi johtaa, jos ilmankosteus on merkittävä, kyseisen kalvon herkkyyden selvään lisääntymiseen”. Näin ollen myös tämä väite on hylättävä.

218 Kuudenneksi väitteestä, jonka mukaan huoneen G.505 ovea ei ole avattu 29. ja 30.5.2006 välisen yön aikana, on huomautettava, että kuten edellä 85 kohdassa todetaan, komission on asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisesti todistettava sinetin murtaminen. Sen sijaan sen asiana ei ole osoittaa, että sinetöidyssä huoneessa on tosiasiallisesti käyty. Tämä väite ei näin ollen voi menestyä.

219 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että kantaja ei ole osoittanut sellaisten seikkojen olemassaoloa, jotka voisivat kyseenalaistaa niiden todisteiden todistusvoiman, joihin komissio tukeutuu todetessaan sinetin murtamisen.

220 Toiseksi on otettava esiin se, että koska edellä esitetyn mukaisesti kantajan toimittamat asiantuntijalausunnot eivät todista, että edellä mainitut olosuhteet ovat voineet aiheuttaa riidanalaisen sinetin 30.5.2006 aamulla todetun olomuodon, lausuntojen mahdollisilla puutteilla, joihin komissio vetoaa, ei ole merkitystä käsiteltävässä asiassa.

221 Joka tapauksessa näissä asiantuntijalausunnoissa on, kuten komissio toteaa, todellakin useita puutteita. Ensinnäkään instituutin tekemiä kokeita ei ole toteutettu komission alkuperäisillä sineteillä vaan hyvin pienillä näytteillä (4 cm^2 54 cm^2:n sijasta). Kantajan asiantuntija totesi tässä yhteydessä itse, että sinettien kestävyysarvoja ei voida soveltaa mielin määrin ”pienistä suuriin”. Lisäksi kuten komission asiantuntija totesi, sinetin koko on omiaan vaikuttamaan kokeiden tuloksiin siltä osin kuin kyse on Synton, värähtelyjen tai ilmankosteuden mahdollisesta vaikutuksesta sinetin toimintaan. Tältä osin kantajan väitettä, jonka mukaan komissio esti sen puolustautumisoikeuksia kunnioittavan todistelun, kun se ei toimittanut sille alkuperäisiä sinettejä, ei voida hyväksyä. Kantaja ei nimittäin kiistä sitä, että komissio tarjoutui toimittamaan sille alkuperäisiä sinettejä sillä edellytyksellä, että komission virkamiehet osallistuvat kokeisiin. Kantaja kuitenkin hylkäsi tämän ehdotuksen (riidanalaisen päätöksen 65 perustelukappale). Tässä yhteydessä myöskään kantajan väitettä, jonka mukaan oli epätodennäköistä, että komissio olisi ollut valmis antamaan työntekijän tarkkailijaksi paikan päällä kokeiden ajaksi, ei voida hyväksyä, koska tällainen rasite olisi mahdollisesti ollut komission eikä kantajan kannettavana, joten kantaja ei voi vedota siihen perustellakseen sitä, ettei se tehnyt kokeita alkuperäisillä sineteillä.

222 Toiseksi koska kantaja kieltäytyi tekemästä kokeitaan alkuperäisillä sineteillä komission virkamiehen läsnä ollessa, se käytti keinotekoisesti vanhennettuja sinettejä. Tältä osin on todettava, että kantajan käyttämiä sinettejä säilytettiin ilmastoidussa kaapissa, jossa näytteet altistettiin yli 40 päivän ajan 60 prosentin suhteelliselle

ilmankosteudelle, joka ylittää teknisessä selosteessa esitetyt säilytyssuositukset, eli 50 prosentin suhteellisen ilmankosteuden.

223 Kolmanneksi instituutin lausunnoista II ja III ilmenee, että kantajan asiantuntija toteutti kokeensa tai ainakin osan niistä altistamalla muovikalvonauhoja 100 mg:lle puhdistusainetta, joka on paljon suurempi määrä kuin se puhdistusaineen määrä, jota siivoaja mahdollisesti käytti, ja hän on ilmoittanut, että pyyhe ”oli hyvin märkä – mutta sitä ei kuitenkaan ollut kastettu suureen määrään puhdistusainetta”. Tämän jälkeen ei voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että instituutin kokeissaan käyttämä puhdistusaine ei ollut Syntoa, jota siivoaja käytti ja jota siivousyritys itse lähetti komissiolle tämän kokeita varten, vaan sen muunnosta, Synto Fortea. Instituutin lausunnosta II käykin selvästi ilmi, että jotkut kokeet suoritettiin muunnoksella Synto Forte. Instituutin lausunnoista II ja III ilmenee lisäksi, että kokeissa käytetty tuote sisältää ainesosaa 2-(2-butoksietoksi)etanoli, jota ei esiinny Syntossa vaan yksinomaan sen muunnoksessa, Synto Fortessa. On kuitenkin kiistatonta, että tämä ainesosa tekee Synto Fortesta huomattavasti aggressiivisemman puhdistusaineen.

224 Kolmanneksi on otettava esiin se, että kun otetaan huomioon, että yhtäältä niiden todisteiden perusteella, joihin komission tukeutui riidanalaisessa päätöksessä (8, 9, 74 ja 75 perustelukappale), voidaan päätellä, että riidanalainen sinetti oli poistettu huoneen G.505 ovesta 29. ja 30.5.2006 välisenä yönä ja että tämä ovi oli näin ollen voitu avata tällä välin (ks. edellä 146 kohta), ja että toisaalta kantaja, jonka on todistettava ne tosiseikat, joihin se vetoaa, ei ole esittänyt todisteita olosuhteista, joiden se väittää olevan riidanalaisen sinetin todetun tilan taustalla, Kr:n kertomusten väitetyt heikkoudet, joihin kantaja vetosi, eivät voi kyseenalaistaa edellä 219 kohdassa esitettyä päätelmää.

225 Ensinnäkään, toisin kuin kantaja väittää, Kr:n asiantuntijalausunnot eivät missään tapauksessa perustu olettamaan, jonka mukaan 30.5.2006 otetut valokuvat esittäisivät riidanalaisen sinetin siinä tilassa, jossa se oli saman päivän aamulla, koska Kr:n kertomuksessa II tehty viittaus kyseisiin valokuviin on pelkkä ylimääräinen osoitus riidanalaisen sinetin tilasta, sellaisena kuin se ilmeni 30.5.2006 otetuista valokuvista.

226 Toiseksi väitetystä ”oven välyksestä”, joka oli Kr:n kokeissa väitteen mukaan liian pieni, on todettava aluksi, että kun Kr. kävi paikan päällä kantajan läsnä ollessa, tämä totesi digitaalisen mitan avulla korkeintaan 0,53 mm:n suuruisen ”oven välyksen”, eikä kantaja kyseenalaistanut tätä toteamusta tosiseikkojen kuvausta koskevissa huomautuksissaan tai instituutin lausunnoissa II ja III. Joka tapauksessa yhtäältä kuten riidanalaisen päätöksen 79 perustelukappaleesta ilmenee, vaikka oletettaisiin, että ”oven välys” oli 2 mm, riidanalaisen sinetin venyminen olisi ollut hyvin rajoitettua. Toisaalta kantaja ei esitä pienintäkään seikkaa, jonka perusteella voitaisiin todeta, että suurempi ”oven välys” olisi aiheuttanut riidanalaisen sinetin ”väärän positiivisen reaktion” vaaran.

227 Kolmanneksi ilmankosteudesta on todettava, että kantaja ei esitä todisteita siitä, että teknisen selosteen tietoja, joihin komissio perusti useat huomautuksensa, ei voitaisi soveltaa käsiteltävässä asiassa, varsinkin kun otetaan huomioon huoneen G.505 oven ja sen karmin materiaali. Kantaja ei osoita myöskään turvakalvon herkistymistä ilmankosteuden vuoksi turvakalvoa irrotettaessa. Toisin kuin kantaja väittää, Kr:n kertomuksesta II ilmenee, ettei edes korkea ilmankosteus voinut aiheuttaa riidanalaisen sinetin muuttumista.

228 Neljänneksi siitä, ettei Kr:n kokeita ole ”vahvistettu tilastotieteellisesti”, on todettava, että kantajan asiana on näyttää toteen olosuhteet, joihin se vetoaa, joten sillä, että väitteen mukaan kokeita ei voida ”vahvistaa tilastotieteellisesti, mikä olisi välttämätöntä tieteellisesti perustellun väitteen esittämiseksi”, ei ole merkitystä. Joka tapauksessa komissio totesi, että koejärjestely, jossa käytettiin jauhemaisella lakalla lakattuja metallilevyjä, oli erityisen varovainen verrattuna kokeisiin eloksoidulla alumiinilla.

229 Viidenneksi on hylättävä kantajan väite, jonka mukaan Kr. ei ottanut huomioon sitä mahdollisuutta, että riidanalainen sinetti on voitu kiinnittää siten, että se altistui jännitteelle huoneen G.505 oven levyn ja oven karmin välisen raon kohdalla, mikä aiheutti riidanalaiselle sinetille suurempia rajoitteita kuin ne, jotka oletettiin Kr:n kertomuksessa II, koska tätä väitettä ei ole perusteltu mitenkään. Joka tapauksessa Kr. totesi, että riidanalaisen sinetin venyminen olisi edellyttänyt merkittävää voimaa (riidanalaisen päätöksen 89 perustelukappale), mikä on poissuljettua, kun sinetti kiinnitetään käsin.

230 Kuudenneksi se, että riidanalaisen sinetin kulmat eivät väitteen mukaan olleet rutussa, ei voi osoittaa, että sinettiä ei ole poistettu 29. ja 30.5.2006 välisen yön aikana. Sen lisäksi, että ”rutussa olevat kulmat” eivät ole sinetin murtamisen tunnusmerkki, on korostettava, että sinetin irrottaminen käsin ei välttämättä aiheuta rutussa olevia kulmia, koska sinetti voidaan poistaa varovasti tai irrottaa oven ja karmin, joihin sinetti on kiinnitetty, välisestä raosta lähtien. Myös tämä väite on näin ollen hylättävä.

231 Seitsemänneksi, toisin kuin kantaja väittää, Kr:n kertomuksesta II ilmenee, että sen yhteydessä todellakin tutkittiin kantajan väittämien olosuhteiden yhteisvaikutusta. Myöskään tämä väite ei näin ollen voi menestyä.

232 Neljänneksi on otettava esiin se, että kun otetaan huomioon edellä 219 kohdassa esitetty päätelmä, ei ole syytä lausua väitetystä ”väärien positiivisten reaktioiden mahdollisuudesta”, joka ilmenee komission itsensä riidanalaisen päätöksen 7, 74 ja 75 perustelukappaleessa esittämästä selvityksestä.

233 Kuten edellä 146 kohdassa todetaan, tämä väite on joka tapauksessa hylättävä, koska komissio ei ole milloinkaan hyväksynyt kantajan 30.5.2006 antaman lisäselvityksen 2 kohdassa esitettyjä toteamuksia (ks. edellä 12 kohta) ja koska myöskään pelkkä kantajan väite, jonka mukaan ”teksti ’VOID’ oven karmissa ei ollut lainkaan pyyhkiytynyt pois”, ei sellaisenaan voi osoittaa riidanalaisen sinetin ”väärää positiivista reaktiota”.

234 Tästä seuraa, että kuudes valitusperuste on hylättävä kokonaisuudessaan.

Seitsemäs kanneperuste, jonka mukaan syyttömyysolettaman periaatetta on loukattu

Asianosaisten lausumat

235 Kantaja väittää, että hallinnollisen menettelyn aikana komissio ei ole ”kunnioittanut riittävästi” syyttömyysolettaman periaatetta. Se huomauttaa, että komissio antoi 16.10.2007 Kr:n tehtäväksi esittää huomautuksensa instituutin lausunnoista II ja III. Kysymykset, joita komissio esitti Kr:lle Kr:n kertomuksen II valmistelua varten, olivat

kantajan mukaan suurelta osin ”johdattelevia”, jolloin komissio laiminlöi puolueettomuusvelvoitettaan sekä loukkasi tutkimuksen neutraalisuutta, syyttömyysolettaman periaatetta ja ”oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin”.

236 Koska komissio ei noudattanut tutkimuksen neutraalisuutta, jota edellytetään syyttömyysolettaman periaatteessa, on kantajan mukaan tarpeetonta vastata siihen, onko asiantuntijan uskottavuudesta ja neutraalisuudesta olemassa vakavia epäilyjä (riidanalaisen päätöksen 37 perustelukappale), koska syyttömyysolettaman periaatteen loukkaamista koskevaa väitettä ei ole esitetty komission asiantuntijaa vastaan vaan komissiota itseään vastaan. Pelkästään se, että komission neutraalisuudesta on vakavia epäilyjä, riittää nimittäin kantajan mukaan osoittamaan syyttömyysolettaman periaatteesta seuraavan puolueettomuusvelvoitteen laiminlyömisen. Asiantuntijan toiminta eli kysymysten muotoileminen uudelleen ei kantajan mukaan myöskään voi kompensoida sitä, että komissio loukkasi syyttömyysolettaman periaatetta.

237 Komissio vaatii kanneperusteen hylkäämistä.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

238 On huomautettava, että syyttömyysolettama, sellaisena kuin se ilmenee muun muassa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 2 kappaleesta, on yksi perusoikeuksista, jotka unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön – jota Euroopan yhtenäisasiakirjan johdanto-osa ja Euroopan unionin perustamissopimuksen 6 artiklan 2 kohta sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artikla sitä paitsi tukevat – mukaan tunnustetaan yhteisön oikeusjärjestyksessä. Kun otetaan huomioon kyseessä olevien

rikkomisten luonne sekä niihin liittyvien seuraamusten luonne ja ankaruus, syyttömyysolettaman periaate soveltuu erityisesti yrityksiä koskevien kilpailusääntöjen rikkomiseen liittyviin menettelyihin, jotka voivat johtaa sakkojen tai uhkasakkojen määräämiseen (ks. asia T-279/02, Degussa v. komissio, tuomio 5.4.2006, Kok., s. II-897, 115 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

239 Syyttömyysolettama tarkoittaa sitä, että jokaista syytettyä on pidettävä syyttömänä, kunnes hänen syyllisyytensä on laillisesti näytetty toteen (yhdistetyt asiat T-22/02 ja T-23/02, Sumitomo Chemical ja Sumika Fine Chemicals v. komissio, tuomio 6.10.2005, Kok., s. II-4065, 106 kohta).

240 Käsiteltävässä asiassa kantaja katsoo, että komissio on loukannut syyttömyysolettaman periaatetta, kun se osoitti Kr:lle 16.10.2007 päivätyllä kirjeellä kyselylomakkeen, jonka kysymykset olivat kantajan mukaan ”johdattelevia”.

241 Tältä osin on todettava, että Kr:lle tässä kirjeessä esitettyjen kysymysten sanamuoto oli seuraava (ks. myös riidanalaisen päätöksen 36 perustelukappale):

”1. Esittäkää mielipiteenne komissiolle 6.6.2007 ja 1.10.2007 päivätyillä kirjeillä esitettyjen [instituutin] kertomusten menetelmistä, analyyseistä ja päätelmistä. Esittäkää mielipiteessänne erityisesti ne syyt, joilla [instituutin] kyseiset kertomukset eivät ole ristiriidassa 8.5.2007 päivätyn, komission sinettien toimivuutta koskevan oman

kertomuksenne kanssa menetelmien, analyysien ja päätelmien osalta. Jos uudet kokeet ovat mielestänne tarpeen aiempien kertomustenne vahvistamiseksi/tukemiseksi, kuvailkaa niitä lyhyesti.

2. Vastatkaa edeltävään kysymykseen myös niiden väitteiden/tekijöiden suhteen, jotka [kantaja] – instituutin kertomusten ulkopuolelta – esitti 6.7.2007 päivätyssä kirjeessään (esimerkiksi se, että kokeenne ei ole tilastollisesti merkityksellinen).

3. Vahvistakaa, että [kantajan] (tai [instituutin]) esittämien tekijöiden/väitteiden (muiden muassa se, ettei pintaa ollut puhdistettu etukäteen, Synton käyttäminen sinetin päällä, oven värähtelyt, ilmankosteus, sinettien väitteen mukaan liian pitkä varastointi) yhdistelmä ei ole voinut aiheuttaa väärää positiivista reaktiota ilman, että sinetti olisi irrotettu alustasta. Vahvistakaa myös, että esitettyjen tekijöiden/väitteiden yhdistelmä ei voi selittää komission 30.5.2006 aamulla havaitsemia muita seikkoja (liimajälkiä sinetin reunan ympärillä ja sinetin takapuolella). Jos uudet kokeet ovat mielestänne tarpeen aiempien kertomustenne vahvistamiseksi/tukemiseksi, kuvailkaa niitä lyhyesti."

242 Kuten neljännen kanneperusteen tarkastelusta seuraa, niiden todisteiden perusteella, joihin komissio tukeutui riidanalaisessa päätöksessä (riidanalaisen päätöksen 8, 9, 74 ja 75 perustelukappale), oli mahdollista todeta, että riidanalainen sinetti oli poistettu huoneen G.505 ovesta 29. ja 30.5.2006 välisenä yönä ja että tämä ovi oli näin ollen voitu avata tällä välin, kun otetaan huomioon tekstien "VOID" esiintyminen riidanalaisen sinetin koko pinnalla sekä liimajäämät sinetin läheisyydessä ja takapuolella

30.5.2006 aamulla. Kuten ensimmäisen kanneperusteen tarkastelusta seuraa, tässä yhteydessä kyseessä olevan yrityksen asiana oli osoittaa oikeudellisesti riittävällä tavalla yhtäältä niiden seikkojen olemassaolo, joihin se vetoaa, ja toisaalta se, että nämä seikat kyseenalaistavat niiden todisteiden todistusvoiman, joihin komissio tukeutuu.

243 Tältä osin on todettava, että kuten komissio esittää, Kr:n kertomuksen II laatimisen tarkoituksena oli tarkastaa, oliko instituutin lausunnoilla II ja III kyseenalaistettu Kr:n kertomuksen I toteamukset. Komission asiantuntija totesi nimittäin Kr:n kertomuksessa I, että instituutin lausunnossa I mainittu alkuperäisen sinetin ”liukuminen” ei voi aiheuttaa ”väärää positiivista reaktiota” sinetin iästä, kiinnitystavasta ja irrotusnopeudesta riippumatta edes siinä tapauksessa, että se oli puhdistettu aiemmin Syntolla ja altistunut tämän jälkeen leikkaaville ja kuoriville voimille.

244 Komission kyselylomakkeella pyrittiin siis määrittämään Kr:n kertomuksessa I esitetyn toteamuksen valossa, kyseenalaistivatko instituutin lausunnot II ja III tällaisen toteamuksen. Komissio täsmensi lisäksi ilman, että kantaja olisi sitä kiistänyt, että näiden kysymysten muotoilu oli seurausta myös niiden asiayhteydestä eli siitä, että Kr. oli jo esittänyt suullisesti joitakin kommentteja instituutin lausunnoissa II ja III esitetyistä toteamuksista ja oli todennut, ettei hänellä ollut aihetta epäillä Kr:n kertomuksessa I esitettyjä toteamuksia.

245 Kuten komissio totesi riidanalaisen päätöksen 37 perustelukappaleessa, siitä, että Kr. muotoili nämä kysymykset itse Kr:n kertomuksessa II, ilmenee, että komissio piti näitä kysymyksiä avoimina kysymyksinä, jotka oli muotoiltu uudelleen seuraavasti:

”Kyseenalaistavatko instituutin arviointikertomukset – – edellisen kertomuksen toteamukset?”; ”Kyseenalaistavatko [kantajan asianajajan] esittämät perustelut edellisen kertomuksen toteamukset?”; ”Voiko esitettyjen tekijöiden/väitteiden yhdistelmä aiheuttaa väärän positiivisen reaktion ja selittää sinetin tilan?”.

246 Edellä esitetystä seuraa, että komissio ei ole loukannut syyttömyysolettaman periaatetta 16.10.2007 päivätyn Kr:lle lähetetyn kirjeen sisältämien kysymysten muotoilulla.

247 Seitsemäs kanneperuste on näin ollen hylättävä.

Kahdeksas kanneperuste, jonka mukaan asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 1 kohtaa on rikottu

Asianosaisten lausumat

248 Kantaja huomauttaa, että riidanalaisessa päätöksessä komissio moittii kantajaa tuottamuksellisesta sinetin murtamisesta täsmentämättä kuitenkaan sitä, mitä se pitää tuottamuksellisena toimintana.

249 Ensinnäkin asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 1 kohta koskee kantajan mukaan yksinomaan yrityksiä tai yritysten yhteenliittymiä, jotka toimivat työntekijöidensä tai valtuutettujen edustajiensa välityksellä, joiden käyttäytymisestä niiden voidaan tämän seurauksena katsoa olevan vastuussa. Kantaja viittaa yhdistetyissä asioissa 100/80–103/80, Musique Diffusion française ym. vastaan komissio, 7.6.1983 annettuun tuomioon (Kok., s. 1825, Kok. Ep. VII, s. 133, 97 kohta) ja katsoo, että komissio arvioi riidanalaisen päätöksen 101 perustelukappaleessa virheellisesti, että se on vastuussa kolmansien henkilöiden toiminnasta. Yksikään kantajan yhteistyökumppani tai valtuutettu edustaja ei ole avannut huoneen G.505 ovea, mikä ilmenee kantajan mukaan sen toimittamista valaehtoisista ilmoituksista. Tässä yhteydessä väitetty oven avaaminen tai muu riidanalaisen sinetin irtoamisen taustalla oleva seikka on kantajan mukaan ”kyseisten henkilöiden toimivallan ylittävä toimi”, josta kantajan ei voida katsoa olevan vastuussa. Sillä, että siivousyritykselle oli ilmoitettu riidanalaisesta sinetistä, ei kantajan mukaan ole merkitystä, koska sillä ei ollut huoneen G.505 avainta. Tältä osin kantaja katsoo, että ainoastaan avainten haltijat saattoivat uhata riidanalaisen sinetin tarkoitusta eli niiden asiakirjojen säilytystä, joita oli vielä tutkittava, joten oli tarpeetonta ilmoittaa siivousyritykselle riidanalaisesta sinetistä.

250 Toiseksi huolimattomuutta koskevalla komission väitteellä ei kantajan mukaan ole merkitystä. Kyse on huolimattomuudesta ainoastaan, jos kyseessä oleva henkilö saattoi tietää ja hänen piti tietää syyllistyvänsä kilpailusääntöjen rikkomiseen. Komissio tukeutui yksinomaan vanhentuneen ja virheellisesti käytetyn sinetin väitettyihin muutoksiin.

251 Toisin kuin komissio väittää (riidanalaisen päätöksen 102 perustelukappale), siivousyrityksen työntekijä ei kantajan mukaan voinut tietää, että pelkkä riidanalaisen sinetin pyyhkiminen yleisesti käytettyyn puhdistusaineeseen kastellulla pyyhkeellä saattoi aiheuttaa sinetin murtamisen tunnusmerkkien tapaisten merkkien ilmestymisen. Kantajaa ei voida moittia myöskään siitä, ettei se ole ennakoinut tällaista toimintaa (riidanalaisen päätöksen alaviite 176). Riidanalaisessa sinetissä ei nimittäin ollut mitään merkintää sen mahdollisesta herkkyydestä pinnalliselle puhdistukselle,

eikä kantajalle ollut ilmoitettu riidanalaisen sinetin herkkyydestä sen kiinnittämisen yhteydessä eikä sinetin kiinnittämistä koskevassa pöytäkirjassa. Kantajan voidaan katsoa olevan vastuussa ainoastaan sinetöidyn oven luvattomasta avaamisesta. Kantajan mukaan on ilmeistä, että tarkastusryhmän jäsenetkään eivät tunne riidanalaisen sinetin toimintaa.

252 Lisäksi se, ettei komissio maininnut kantajalle riidanalaisen sinetin maksimaalisen säilyvyysajan ylittymistä, ei voi vahingoittaa kantajaa. Jos sinetin maksimaalinen säilyvyysaika ylittyy, virheitä sen toiminnassa ei voida sulkea pois. Saksan oikeudessa pelkkä säilyvyysajan ylittyminen muodostaa tavaran virheen. Kun otetaan huomioon riidanalaisen sinetin maksimaalisen säilyvyysajan ylittyminen ja sakko, joka mahdollisesti voidaan määrätä sinetin murtamisesta, komission olisi kantajan mukaan joka tapauksessa pitänyt mainita tästä seikasta kantajalle.

253 Komissio kiistää kantajan väitteet.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

254 Komissio katsoi riidanalaisessa päätöksessä, että ”muussa kuin force majeure -tilanteessa [oli] lähtökohtaisesti katsottava, että sinetti [oli] voitu irrottaa ainoastaan tahallisesti, varsinkin kun irrottamisen jälkeen sinetti [oli] ilmeisesti kiinnitetty uudelleen

siten, että sillä pyrittiin peittämään sinetin murtamista". Komissio täsmensi, että "tältä osin [oli] otettava huomioon myös se, että rakennuksessa oli pelkästään [kantajan] sallimia henkilöitä (muun muassa [siivousyrityksen], joka on [kantajan] kokonaan omistama tytäryhtiö, työntekijöitä)" (riidanalaisen päätöksen 101 perustelukappale). Komissio arvioi myös, että oli "todettava, että kyse [oli] vähintään tuottamuksellisesta sinetin murtamisesta", että "tältä osin [oli] otettava huomioon, että sinettiä kiinnitettäessä tarkastusryhmän vastuuhenkilö ilmoitti [kantajan] edustajille sinetin merkityksestä ja sinetin murtamisen seurauksista" ja että "tästä [oli] mainittu myös itse sinetissä" (riidanalaisen päätöksen 102 perustelukappale). Riidanalaisen sinetin muuttumisen luonteen vuoksi komissio ottaen huomioon erityisesti riidanalaisen päätöksen 9 perustelukappaleessa ja sinetin murtamista koskevassa pöytäkirjassa esitetyt seikat katsoi, että sinetin murtaminen on tapahtunut tahallisesti tai vähintään tuottamuksellisesti.

255 Tämän kanneperusteen yhteydessä kantaja väittää lähinnä, että komissio katsoi riidanalaisen päätöksen 101 perustelukappaleessa virheellisesti, että sen on katsottava olevan vastuussa kolmansien henkilöiden toiminnasta, eikä käsiteltävässä asiassa voi olla kyse tuottamuksesta, koska siivousyrityksen työntekijä ei voinut tietää toteuttavansa sinetin murtamisen aineellista tekijää.

256 Ensiksi on jo todettu, että asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisesti komissio saattoi määrätä sakkoja, jos "tahallisesti tai tuottamuksellisesti" komission valtuuttamien virkamiesten tai muiden mukana olevien henkilöiden asettamat sinetit on murrettu. Kuten toisen kanneperusteen tutkinnan yhteydessä huomautettiin, komission asiana ei ole asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 1 kohdan e alakohdan nojalla osoittaa, että sinetöidyssä huoneessa on tosiasiallisesti käyty. Kantajan väitteillä, joiden mukaan huoneen G.505 ovea eivät ole avanneet avainten haltijat, mikä ilmenee kantajan mukaan avainten haltijoiden valaehtoisista ilmoituksista,

eikä siivousyrityksen työntekijä, koska hänellä ei ole tämän huoneen avainta, ei näin ollen ole merkitystä.

257 Toiseksi kantajan väitteestä, jonka mukaan yksikään sen yhteistyökumppani tai valtuutettu edustaja ei ole avannut huoneen G.505 ovea, mikä ilmenee kantajan mukaan avainten haltijoiden valaehtoisista ilmoituksista, ja siitä, että tässä yhteydessä riidanalaisen sinetin irrottaminen ylittää kantajan mukaan joka tapauksessa kyseisten henkilöiden toimivallan, on katsottava, että komissio totesi riidanalaisen päätöksen 101 perustelukappaleessa, että rakennuksessa G oli pelkästään kantajan sallimia henkilöitä (muun muassa siivousyrityksen, joka on kantajan kokonaan omistama tytäryhtiö, työntekijöitä). Lisäksi komissio katsoi riidanalaisen päätöksen 103 perustelukappaleessa, että se mahdollisuus, että luvaton henkilö olisi päässyt rakennukseen 29. ja 30.5.2006 välisen yön aikana, voidaan sulkea pois, eikä kantaja ole vahvistanut, että luvaton henkilö oli tunkeutunut tähän rakennukseen.

258 Aluksi on kuitenkin todettava, että kantaja ei kiistä näitä toteamuksia tämän kanteen yhteydessä. Kantajien yhteistyökumppanien tai valtuutettujen edustajien on lisäksi katsottava toimivan sen hyväksi ja ohjauksessa (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat 40/73–48/73, 50/73, 54/73–56/73, 111/73, 113/73 ja 114/73, Suiker Unie ym. v. komissio, tuomio 16.12.1975, Kok., s. 1663, 539 kohta). Tältä osin on hylättävä kantajan väite, joka perustuu edellä 249 kohdassa mainituissa yhdistetyissä asioissa Musique Diffusion française ym. vastaan komissio annettuun tuomioon ja jonka mukaan ainoastaan avainten haltijat ovat yhteistyökumppaneita tai valtuutettuja edustajia. Kuten komissio korostaa, komission toimivalta määrätä yritykselle seuraamus silloin, kun se on rikkonut kilpailusääntöjä, edellyttää ainoastaan sitä, että rikkomiseen on syyllistynyt sellainen henkilö, jolla on yleisesti oikeus toimia yrityksen lukuun (ks. yhdistetyt asiat T-236/01, T-239/01, T-244/01–T-246/01, T-251/01 ja T-252/01, Tokai Carbon ym. v. komissio, tuomio 29.4.2004, Kok., s. II-1181, 277 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

259 Kolmanneksi väitteestä, jonka mukaan siivousyrityksen työntekijä ei voinut tietää, että pelkkä riidanalaisen sinetin pyyhkiminen yleisesti käytettyyn puhdistusaineeseen kastellulla pyyhkeellä saattoi aiheuttaa sinetin murtamisen tunnusmerkkien tapaisten merkkien ilmestymisen, on todettava, että tämä väite perustuu virheelliseen olettamaan, jonka mukaan olisi osoitettu, että riidanalaisen sinetin olomuoto 30.5.2006 aamulla johtui kyseisen työntekijän väitteen mukaan käyttämästä puhdistusaineesta.

260 Joka tapauksessa vaikka oletettaisiin, että tämä työntekijä olisi voinut muuttaa riidanalaisen sinetin tilaa pyyhkeen ja puhdistusaineen avulla (riidanalaisen päätöksen 102 perustelukappale), on todettava, että kantajan asiana oli toteuttaa kaikki toimenpiteet, jotka ovat tarpeen riidanalaisen sinetin käsittelyn välttämiseksi, varsinkin kun kantajalle oli selvästi ilmoitettu riidanalaisen sinetin merkityksestä ja sinetin murtamisen seurauksista (riidanalaisen päätöksen viides perustelukappale).

261 Neljänneksi kantajan väitteistä, jotka koskivat yhtäältä sitä, että komissio tukeutui yksinomaan vanhentuneen ja virheellisesti käytetyn sinetin muutoksiin, ja toisaalta riidanalaisen sinetin väitettyä maksimaalista säilyvyysaikaa, on todettava, että ne on hylätty jo kuudennen kanneperusteen tarkastelun yhteydessä.

262 Edellä esitetyn perusteella on katsottava, että komissio katsoi oikeutetusti, että käsiteltävässä asiassa oli kyse vähintään tuottamuksellisesta sinetin murtamisesta.

263 Tästä seuraa, että tämä kanneperuste on hylättävä.

Yhdeksäs kanneperuste, jonka mukaan EY 253 artiklaa on rikottu ja suhteellisuusperiaatetta on loukattu sakon määrää vahvistettaessa

Kantajan väitteet

264 Kantaja väittää toissijaisesti, että sille riidanalaisessa päätöksessä määrätty sakko on kumottava tai ainakin sitä on alennettava.

265 Ensinnäkin kantaja väittää, että sille määrätty sakko loukkaa ”mielivaltaisen toiminnan kieltoa” ja rikkoo EY 253 artiklaa. Komissio ei täsmentänyt riidanalaisessa päätöksessä, mihin arviointikriteereihin se tukeutui määrittäessään sakon määrää, joten 38 miljoonan euron sakko on kantajan mukaan käsittämätön, varsinkin kun asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan ja EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 5 kohdan (EYVL 1998, C 9, s. 3) mukaisesti määrättävien sakkojen laskentaa koskevissa suuntaviivoissa todetaan jopa vakavien kilpailusääntöjen rikkomisten osalta ainoastaan 20 miljoonan euron perusmäärästä. Kun otetaan huomioon riidanalaisen päätöksen perustelujen puutteellisuus, kantaja ei omien sanojensa mukaan voinut käyttää tehokkaasti puolustautumisoikeuksiaan.

266 Ensinnäkin riidanalaisessa päätöksessä (104 perustelukappale ja sitä seuraavat perustelukappaleet) komissio ainoastaan luetteli joitakin olosuhteita, jotka joko soveltuvat mihin hyvänsä sinetin murtamiseen tai jotka merkitsevät kokonaisuutena tarkasteltuina raskauttavia tai lieventäviä olosuhteita, mutta ei esittänyt perusmäärää taikka raskauttavia tai lieventäviä olosuhteita absoluuttisina lukuina eikä prosenttilukuina.

Tämän vuoksi komissio ei riidanalaisen päätöksen olennaisen näkökohdan osalta ilmoittanut sen arvioinnin määrääviä näkökohtia, mikä on EY 253 artiklan vastaista.

267 Toiseksi riidanalainen päätös antaa kantajan mukaan sellaisen vaikutelman, että komissio lähti tarkoituksellisen kilpailusääntöjen rikkomisen olettamasta, vaikka riidanalaisen päätöksen merkityksellisissä kohdissa se totesi, että kilpailusääntöjä on rikottu ”vähintään tuottamuksellisesti” (riidanalaisen päätöksen 102 perustelukappale).

268 Toiseksi kantaja väittää, että väitetyt raskauttavat olosuhteet ovat aineellisesti virheellisiä, ne soveltuvat kaikkiin sinetin murtamistapauksiin ja ne esitetään abstrakteissa ja yleisissä huomautuksissa, joilla ei ole mitään yhteyttä konkreettiseen tapaukseen (ks. riidanalaisen päätöksen 105–108 perustelukappale). Kantajan mukaan ne olisi eroteltava sinetin murtamisen merkityksen ja vaikutusten perusteella. Komissio ei ole käsiteltävässä asiassa kuitenkaan ottanut kantaa sinetin murtamisen konkreettisiin olosuhteisiin. Kantajan mukaan muilla riidanalaisessa päätöksessä esitetyillä perusteluilla, eli ensinnäkin sillä, että asetuksessa N:o 1/2003 on vahvistettu sinetin murtamisen seuraamuksia aiempaan järjestelmään nähden, toiseksi sillä, että kyseessä oli kilpailuoikeuden alan tarkastus, kolmanneksi sillä, että huoneeseen G.505 varastoituja asiakirjoja ei ollut kopioitu tai luetteloitu, neljänneksi kantajan koolla ja lopuksi sillä, että riidanalaisen sinetin turvallisuuden takaamiseksi ei ollut toteutettu toimenpiteitä, ei ole merkitystä kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden arvioinnin osalta.

269 Kolmanneksi kantaja väittää, ettei komissio ole ottanut kantajan hyväksi riittävästi huomioon useita lieventäviä olosuhteita, jotka olisivat oikeuttaneet sakon määrän huomattavan alentamisen.

270 Ensinnäkin sinetin tuottamuksellisesta murtamisesta määrättävänä seuraamuksena on kantajan mukaan oltava alempi sakko kuin se, joka olisi määrätty sinetin tahallisesta murtamisesta. Lisäksi käsiteltävässä asiassa sinetin murtaminen johtui kantajan mukaan melko satunnaisten olosuhteiden yhdistelmästä.

271 Toiseksi tarkastusryhmän jäsenet eivät ilmoittaneet kantajalle turvakalvon erityisestä herkkyydestä, mikä vaikutti mahdolliseen huolimattomuuteen, joka muodostuu siitä, ettei kantaja toteuttanut ehkäiseviä toimenpiteitä.

272 Kolmanneksi kantajan mukaan ei ollut mahdollista todeta, että huoneesta G.505 olisi viety asiakirjoja.

273 Neljänneksi toisin kuin komissio totesi riidanalaisen päätöksen 112 perustelukappaleessa, kantaja teki sen kanssa yhteistyötä enemmässä määrin kuin se, mihin sillä oli velvollisuus, erityisesti kun se toimitti sille kalliita asiantuntijalausuntoja.

274 Neljänneksi kantaja väittää, että pelkkä viittaus prosenttiosuuteen sellaisen sakon määrästä, joka on vahvistettu kantajan kokonaisliikevaihtoon nähden, ei riitä sulkemaan pois oikeussääntöjen rikkomista sakon määrää määritettäessä. Sakon määrä ei kantajan mukaan ole oikeassa suhteessa kilpailusääntöjen rikkomiseen, kun otetaan huomioon epäilyt siitä, onko kantajan syyksi luettavaa sinetin murtamista tosiasiallisesti tapahtunut. Sakon varoittavaa vaikutusta ei myöskään edellytetä. Lisäksi suhteellisuusperiaatteen vastaavassa soveltamistilanteessa Nederlandse Mededingingsautoriteit

(Alankomaiden kilpailuviranomainen, jäljempänä NMa) määräsi hiljattain sinetin murtamisesta sakon, jonka määrä oli 269 000 euroa tai 0,0028 prosenttia kyseessä olleen yrityksen kokonaisliikevaihdosta, vaikka wet houdende nieuwe regels omtrent de economische mededinging (Mededingingswet) -nimisessä laissa (Alankomaiden kilpailulaki) (Stb. 1997, nro 242), sellaisena kuin se on muutettuna, sallittiin sakon määrän määrittäminen jopa 1 prosentiksi kokonaisliikevaihdosta (Mededingingswetin 70 b §:n 1 momentti).

275 Komissio vaatii kantajan väitteiden hylkäämistä.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

276 Ensiksi kantaja väittää, että riidanalaisen päätöksen perustelut ovat riittämättömät, koska komissio ei ole täsmentänyt siinä kriteerejä, joiden perusteella se määritti määräämänsä sakon määrän. Tämä perustelujen riittämättömyys vaikutti vahingollisesti kantajan puolustautumisoikeuksiin.

277 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että EY 253 artiklan mukainen perusteluvelvollisuus määräytyy kyseessä olevan toimenpiteen luonteen mukaan, ja perusteluista on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmettävä toimenpiteen tehneen yhteisön toimielimen päättely siten, että niille, joita toimenpide koskee, selviävät sen syyt ja että toimivaltainen tuomioistuin voi tutkia toimenpiteen laillisuuden. Perusteluvelvollisuuden täyttymistä on arvioitava asiaan liittyvien olosuhteiden perusteella, joita ovat muun muassa toimenpiteen sisältö, esitettyjen perustelujen luonne ja se tarve, joka niillä, joille toimenpide on osoitettu tai joita se koskee suoraan ja erikseen, voi olla

saada selvennystä tilanteeseen. Perusteluissa ei tarvitse esittää kaikkia asiaan liittyviä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevia yksityiskohtia, sillä tutkittaessa sitä, täyttävätkö toimenpiteen perustelut EY 253 artiklan vaatimukset, on otettava huomioon sen sanamuodon lisäksi myös asiayhteys ja kaikki asiaa koskevat oikeussäännöt (ks. asia C-367/95 P, komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomio 2.4.1998, Kok., s. I-1719, 63 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

278 Käsiteltävässä asiassa kriteereistä, joiden perusteella komissio määritti kantajalle määrätyn sakon määrän, komissio totesi, että sakon määrä oli erityisesti suhteessa kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuteen ja tapauksen erityisolosuhteisiin (riidanalaisen päätöksen 104 ja 113 perustelukappale).

279 Komissio väitti näin ollen, että ensinnäkin konkreettisesta tapauksesta riippumatta sinetin murtaminen merkitsi vakavaa rikkomista ja sinetin murtamisesta määrättävällä sakolla on oltava varoittava vaikutus (riidanalaisen päätöksen 105 perustelukappale), jotta tarkastuksen kohteena olevalle yritykselle ei saa olla edullisempaa murtaa sinettiä.

280 Toiseksi komissio korosti, että tarkastuksia määrätään yleensä ainoastaan, jos kilpailusääntöjen rikkomisesta on viitteitä, ja että näin oli myös esillä olevassa tapauksessa. Tältä osin komissio saattoi kantajan tiloissa toteutetun tarkastuksen perusteella tarkistaa viitteet kilpailusääntöjen rikkomisista ja lisäksi sen, että luetteloimattomat asiakirjat, jotka löydettiin ensimmäisenä tarkastuspäivänä, sijaitsivat sinetöidyssä huoneessa (riidanalaisen päätöksen 107 ja 108 perustelukappale).

281 Kolmanneksi komissio totesi kantajalle määrätyn sakon määrää laskiessaan ottaneensa huomioon sen, että kyse oli asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 1 kohdan e alakohdan ensimmäisestä soveltamistapauksesta, ja katsoi, että tästä seikasta ei voi seurata sitä, että vahvistetulla sakolla ei voida taata tämän säännöksen varoittavaa vaikutusta (riidanalaisen päätöksen 109 perustelukappale).

282 Neljänneksi komissio totesi, että sen lisäksi, että asetuksessa N:o 1/2003 kovennettiin säännöksiä menettelyrikkomuksista määrättävien sakkojen osalta kolme vuotta ennen tarkastuksia ja että sinettejä oli jo kiinnitetty saman yhtymän rakennuksiin muutama viikko aiemmin, kantaja oli yksi suurimmista eurooppalaisista energia-alan yrityksistä, jolla oli käytössään lukuisia kartellioikeuden asiantuntijoita, ja että sinettejä kiinnitettäessä sen huomio oli kiinnitetty sinetin murtamisesta määrättäviin merkittäviin sakkoihin (riidanalaisen päätöksen 110 perustelukappale).

283 Komissio kiisti tämän jälkeen kantajan väitteet, joihin vedottiin lieventävinä olosuhteina ja joiden mukaan komissio ei ollut todistanut sitä, että huoneen G.505 ovi oli avattu tai että asiakirjoja oli varastettu, tai joiden mukaan kantaja teki yhteistyötä komission kanssa enemmän kuin se, mihin sillä oli velvollisuus (riidanalaisen päätöksen 111 ja 112 perustelukappale).

284 Kun kyse on asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 1 kohdan e alakohdasta, on todettava, että koska komissio ei ole antanut suuntaviivoja, joissa esitettäisiin laskentamenetelmä, jota sen olisi käytettävä vahvistaessaan sakkoja tämän säännöksen nojalla, ja koska komission päättely ilmenee riidanalaisesta päätöksestä selkeästi ja yksiselitteisesti, komission ei tarvinnut, toisin kuin kantaja väittää, esittää sakon perusmäärää ja mahdollisia raskauttavia tai lieventäviä olosuhteita absoluuttisena lukuna tai

prosenttilukuna. Tästä seuraa, että EY 253 artiklan rikkomista koskeva väite on hylättävä. Myös kantajan väite, jonka mukaan sen puolustautumisoikeuksia on loukattu riidanalaisen päätöksen perustelujen väitetyn puutteellisuuden vuoksi, on hylättävä.

285 Toiseksi kantaja väittää, että sille määrätty sakko ei ole suhteellisuusperiaatteen mukainen.

286 Tältä osin on huomautettava, että suhteellisuusperiaatteen mukaan yhteisön toimielinten säädöksillä, päätöksillä ja muilla toimenpiteillä ei saa ylittää rajoja, jotka johtuvat siitä, mikä on tarpeellista niillä lainmukaisesti tavoiteltujen päämäärien toteuttamiseksi ja tähän soveltuvaa, eli silloin, kun on mahdollista valita usean tarkoituksenmukaisen toimenpiteen välillä, on valittava vähiten pakottava, eivätkä toimenpiteistä aiheutuvat haitat saa olla liian suuria tavoiteltuihin päämääriin nähden (asia C-180/96, Yhdistynyt kuningaskunta v. komissio, tuomio 5.5.1998, Kok., s. I-2265, 96 kohta ja asia T-30/05, Prym ja Prym Consumer, tuomio 12.9.2007, 223 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

287 Tästä seuraa, että sakot eivät saa olla kohtuuttomia tavoitteisiin eli kilpailusääntöjen noudattamiseen nähden ja että kilpailun alalla tapahtuneen rikkomisen vuoksi yritykselle määrätyn sakon määrän on oltava oikeassa suhteessa rikkomiseen, jota on arvioitava kokonaisuutena ja ottaen muun muassa huomioon rikkomisen vakavuus (edellä 286 kohdassa mainittu asia Prym ja Prym Consumer v. komissio, tuomion 224 kohta). Tältä osin vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuutta määritettäessä otetaan huomioon lukuisia tekijöitä, joiden osalta komissiolla on harkintavaltaa (asia C-328/05 P, SGL Carbon v. komissio, tuomio 10.5.2007, Kok., s. I-3921, 43 kohta; ks. myös vastaavasti yhdistetyt asiat C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ja C-213/02 P, Dansk Rørindustri ym. v. komissio, tuomio 28.6.2005, Kok., s. I-5425, 240–242 kohta).

288 Ensimmäiseksi on otettava esiin se, että komissio ilmoitti riidanalaisen päätöksen 105–108 perustelukappaleessa oikeutetusti ne syyt, joilla sinetin murtamisesta muodostuva kilpailusääntöjen rikkominen oli sellaisenaan erityisen vakava rikkomus, ja viittasi pääasiallisesti sinettien tarkoitukseen, joka on estää todisteiden katoaminen tarkastuksen aikana, ja tarpeeseen taata määrätyn sakon riittävän varoittava vaikutus. Tältä osin on myös korostettava, että yhtäältä sinetin murtamista koskevan rikkomisen osalta lainsäätäjä vahvisti asetuksessa N:o 1/2003 ankarammat seuraamukset kuin ne, joista säädettiin aiemmassa järjestelmässä, ottaakseen huomioon tämän rikkomisen erityisen vakavan luonteen. Toisaalta oikeuskäytännöstä ilmenee, että sakkojen määrää määritettäessä komissio voi perustellusti ottaa huomioon tarpeen taata sakkojen riittävän varoittava vaikutus (ks. vastaavasti edellä 249 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Musique Diffusion française ym. v. komissio, tuomion 108 kohta), millä on merkitystä varsinkin sinetin murtamista koskevan rikkomisen yhteydessä, jotta yritykset eivät voisi arvioida, että niille on edullista murtaa sinetti tarkastuksen yhteydessä (riidanalaisen päätöksen 105 perustelukappale). Edellä esitetty huomioon ottaen ja päinvastoin kuin kantaja väittää, komissio ei sen osalta ottanut huomioon raskauttavia olosuhteita vaan mainitsi seikat, jotka oikeuttivat riittävän varoittavan sakon määräämisen sinetin murtamisen muodostamista kilpailusääntöjen rikkomisista.

289 Toiseksi on otettava esiin se, että kun kyse on lieventävistä olosuhteista, joita komissio ei kantajan mukaan ottanut tarpeeksi huomioon, on ensimmäiseksi hylättävä kantajan väite, jonka mukaan tuottamuksellinen sinetin murtaminen muodostaa kyseessä olevan yrityksen osalta lieventävän olosuhteen. Tältä osin on aivan aluksi todettava, että toisin kuin kantaja väittää, komissio ei ole lähtenyt tahallisen kilpailusääntöjen rikkomisen olettamasta, koska se arvioi, että käsiteltävässä asiassa oli myönnettävä, että kyse on ”vähintään” tuottamuksellisesta sinetin murtamisesta (riidanalaisen päätöksen 102 perustelukappale). Lisäksi asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisesti sinetin murtamisen muodostama kilpailusääntöjen rikkominen voi tapahtua tahallisesti tai tuottamuksellisesti. Kuten komissio toteaa, pelkästään se, että sinetti on murrettu, poistaa sen turvaavan vaikutuksen ja riittää näin ollen muodostamaan kilpailusääntöjen rikkomisen.

290 Toiseksi kantajan väitteestä, jonka mukaan komission olisi pitänyt ilmoittaa sille turvakalvon erityisestä herkkyydestä, on todettava, kuten viidennen ja kuudennen kanneperusteen analyysistä ilmenee, että tätä väitettyä herkkyyttä ei ole osoitettu komission virallisten sinettien osalta eikä kantaja ole missään tapauksessa osoittanut, että tämä voisi aiheuttaa sinetin ”väärien positiivisten reaktioiden” ilmestymistä. Lisäksi kuten kahdeksannen kanneperusteen tutkinnasta ilmenee, kantajan asiana oli toteuttaa tarvittavat toimenpiteet riidanalaisen sinetin käsittelyn estämiseksi.

291 Kolmanneksi sillä, ettei väitteen mukaan ollut mahdollista todeta, että huoneesta G.505 olisi viety asiakirjoja, ei ole merkitystä, koska sinetin kiinnittämisen tavoitteena on nimenomaan välttää sinetöityyn huoneeseen sijoitettujen asiakirjojen käsittely ilman komission tarkastusryhmien läsnäoloa. Kuten komissio totesi riidanalaisen päätöksen 11 ja 111 perustelukappaleessa, käsiteltävässä asiassa huoneeseen G.505 talletettuja asiakirjoja ei ollut inventoitu erityisesti niiden suuren lukumäärän vuoksi. Tarkastusryhmän oli näin ollen mahdotonta tarkistaa, puuttuiko tähän huoneeseen varastoituja asiakirjoja.

292 Neljänneksi, väitettyjä kalliita ponnisteluja instituutin asiantuntijalausuntojen saamiseksi tai yhteistyökumppaneiden ja avainten haltijoiden kuulusteluja ei voida pitää tosiseikkojen selventämisenä, joka ylittäisi sen, mihin sillä oli velvollisuus, ja joka oikeuttaisi sakon määrän alentamisen, koska nämä ponnistelut toteutettiin kantajan puolustautumisoikeuksien käytön yhteydessä eivätkä ne helpottaneet komission tutkimuksia.

293 Kolmanneksi on otettava esiin se, että joka tapauksessa komissio otti huomioon sen, että kyseessä oleva sinetin murtaminen oli asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 1 kohdan e alakohdan ensimmäinen soveltamistapaus (riidanalaisen päätöksen 109 perustelukappale), ja täsmensi, että tästä riippumatta ensinnäkin kantajalla oli

käytettävissään lukuisia kartellioikeuden asiantuntijoita, toiseksi asetusta N:o 1/2003 oli muutettu yli kolme vuotta ennen siihen kohdistuneita tarkastuksia, kolmanneksi kantajalle oli ilmoitettu sinetin murtamisen seurauksista ja neljänneksi muita sinettejä oli jo kiinnitetty kantajan yritysryhmän muiden yritysten rakennuksiin muutama viikko aiemmin.

294 Neljänneksi on otettava esiin se, että toisin kuin kantaja väittää, 38 miljoonan euron suuruista sakkoa ei voida pitää suhteettomana rikkomiseen nähden, kun otetaan huomioon sinetin murtamisen erityinen vakavuus, kantajan koko ja tarve taata sakon riittävän varoittava vaikutus, jotta yritykselle ei voi olla edullista murtaa komission tarkastusten yhteydessä kiinnittämää sinettiä.

295 Tältä osin väitettä, joka koskee NMa:n päätöskäytäntöä Alankomaissa, ei voida hyväksyä. Sen lisäksi, ettei kansallisten kilpailuviranomaisten päätöskäytäntö voi missään tapauksessa sitoa komissiota, on todettava, että kantajan toteuttamalla vertailulla yhtäältä NMa:n määräämän sakon prosenttiosuuden kyseessä olevan yrityksen kokonaisliikevaihtoon nähden ja toisaalta kantajalle käsiteltävässä asiassa määrätyn sakon prosenttiosuuden sen liikevaihtoon nähden välillä ei ole merkitystä, koska tämä vertailu on Alankomaiden kilpailusäännösten rikkomisen osalta toteutettu kyseessä olevan yritysryhmän liikevaihtoon nähden ja käsiteltävässä asiassa yksinomaan kantajan liikevaihtoon eikä E.ON-ryhmän kokonaisliikevaihtoon nähden.

296 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että komission kantajalle määräämä sakko, joka vastaa noin 0,14:ää prosenttia sen liikevaihdosta, ei ole suhteellisuusperiaatteen vastainen.

297 Tästä seuraa, että kanneperuste ja kanne kokonaisuudessaan on hylättävä, ilman että olisi tarpeen hyväksyä asian selvittämistoimia koskevia kantajan hakemuksia (ks. vastaavasti asia C-260/05 P, Sniace v. komissio, tuomio 22.11.2007, Kok., s. I-10005, 77–79 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

Oikeudenkäyntikulut

298 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.

299 Koska kantaja on hävinnyt asian, se on komission vaatimusten mukaisesti velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kanne hylätään.

2) E.ON Energie AG velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Martins Ribeiro Papasavvas Wahl

Julistettiin Luxemburgissa 15 päivänä joulukuuta 2010.

Allekirjoitukset

Sisällysluettelo

Asiaa koskevat oikeussäännöt ..... II - 5766

Asian tausta ..... II - 5767

Menettely ja asianosaisten vaatimukset ..... II - 5775

Oikeudellinen arviointi ..... II - 5776

Ensimmäinen kanneperuste, jonka mukaan todistustaakka on otettu huomioon virheellisellä tavalla ..... II - 5777

Asianosaisten lausumat ..... II - 5777

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 5781

Toinen kanneperuste, jonka mukaan ”viran puolesta tapahtuvan tutkimuksen periaatetta” ei ole noudatettu ..... II - 5787

Asianosaisten lausumat ..... II - 5787

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 5790

Kolmas kanneperuste, jonka mukaan oletus sinetin säännönmukaisesta kiinnittämisestä on virheellinen ..... II - 5795

Asianosaisten lausumat ..... II - 5795

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 5797

Neljäs kanneperuste, jonka mukaan riidanalaisen sinetin ”ilmeistä tilaa” tarkastusta seuraavana päivänä koskeva olettama on virheellinen ..... II - 5804

Asianosaisten lausumat ..... II - 5804

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 5807

Viides kanneperuste, jonka mukaan turvakalvon sopivuutta komission sinettien viralliseen kiinnittämiseen koskeva olettama on virheellinen ..... II - 5814

Asianosaisten lausumat ..... II - 5814

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 5816

Kuudes kanneperuste, jonka mukaan komissio ei ottanut huomioon ”muita mahdollisia tapahtumankulkuja”, jotka ovat voineet aiheuttaa riidanalaisen sinetin tilan ..... II - 5819

Asianosaisten lausumat ..... II - 5819

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 5828

Seitsemäs kanneperuste, jonka mukaan syyttömyysolettaman periaatetta on loukattu ..... II - 5840

Asianosaisten lausumat ..... II - 5840

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 5841

Kahdeksas kanneperuste, jonka mukaan asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 1 kohtaa on rikottu ..... II - 5845

Asianosaisten lausumat ..... II - 5845

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 5847

Yhdeksäs kanneperuste, jonka mukaan EY 253 artiklaa on rikottu ja suhteellisuusperiaatetta on loukattu sakon määrää vahvistettaessa ..... II - 5851

Kantajan väitteet ..... II - 5851

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 5854

Oikeudenkäyntikulut ..... II - 5861